

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 28.5.2018
COM(2018) 340 final

2018/0172 (COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie ograniczenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na
środowisko**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{SEC(2018) 253 final} - {SWD(2018) 254 final} - {SWD(2018) 255 final} -
{SWD(2018) 256 final} - {SWD(2018) 257 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Ilość odpadów morskich z tworzyw sztucznych w ocenach i morzach rośnie, co ma szkodliwy wpływ na ekosystemy, różnorodność biologiczną i potencjalnie na zdrowie ludzi oraz wzbudza powszechne zaniepokojenie. Jednocześnie dochodzi do utraty wartościowego materiału, który staje się odpadem, mimo że mógłby zostać ponownie wprowadzony do gospodarki. Tworzywa sztuczne stanowią 80–85 % wszystkich odpadów morskich, zgodnie z wyliczeniami przeprowadzonymi na plażach.

Pod względem ilościowym produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych stanowią około połowę wszystkich odpadów morskich występujących na europejskich plażach. 10 najczęściej występujących produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych stanowi 86 % wszystkich tego rodzaju produktów (tym samym odpowiadając pod względem ilościowym 43 % wszystkich odpadów morskich występujących na europejskich plażach). Narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne stanowią kolejne 27 % odpadów morskich występujących na europejskich plażach. W związku z powyższym w inicjatywie tej skupiono się na 10 najczęściej występujących produktach jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które pod względem ilościowym stanowią około 70 % tych odpadów morskich.

Tworzywa sztuczne są powszechnie dostępne, trwałe oraz często mają toksyczne i inne szkodliwe skutki. Z uwagi na trwałość odpadów z tworzyw sztucznych ich skutki są coraz poważniejsze, ponieważ co roku coraz więcej odpadów z tworzyw sztucznych gromadzi się w oceanach. Obecnie pozostałości po tworzywach sztucznych można znaleźć u wielu gatunków morskich – u żółwi morskich, wielorybów, ptaków – oraz u niektórych gatunków ryb lub skorupiaków, przez co trafiają one do łańcucha pokarmowego. Poza szkodliwym oddziaływaniem na środowisko i potencjalnie na zdrowie ludzi odpady morskie z tworzyw sztucznych mają negatywny wpływ na takie rodzaje działalności, jak turystyka, rybołówstwo i żegluga.

Podstawowe czynniki wpływające na wzrost ilości odpadów z tworzyw sztucznych i ich rozprzestrzenienie się w środowisku morskim są związane zarówno z łańcuchem wartości w sektorze tworzyw sztucznych i ich rynkiem, jak i z indywidualnym zachowaniem oraz tendencjami społecznymi. Do obecnej sytuacji doprowadził szereg czynników, w tym powszechna dostępność tworzyw sztucznych, tendencje żywieniowe oparte na gotowych posiłkach, brak środków zachęty do zapewniania właściwego zbierania i unieszkodliwiania odpadów prowadzący do złego zarządzania i niewystarczającej infrastruktury.

Obowiązkiem Europy jest rozwiązanie kwestii odpadów morskich pochodzących z tego kontynentu i jest ona również zobowiązana podejmować działania na szczeblu globalnym, głównie za pośrednictwem G7 i G20, ale też przez realizację celów zrównoważonego rozwoju ONZ¹. Inicjatywa ta spowoduje, że UE będzie miała wiodącą rolę w globalnych wysiłkach, dodając wiarygodności jej działaniom w tej dziedzinie na arenie międzynarodowej i wzmacniając je.

Problem odpadów morskich ma charakter transgraniczny, ponieważ w środowisku morskim dochodzi do przemieszczania się odpadów. Ponadto odpady z jednego państwa mogą

¹ Szczególnie cel zrównoważonego rozwoju nr 14 „Zachowanie i zrównoważone wykorzystywanie oceanów, mórz i zasobów morskich z myślą o zrównoważonym rozwoju” oraz cel zrównoważonego rozwoju nr 12 „Zrównoważona konsumpcja i produkcja”.

oddziaływać na inne państwo. Konieczne jest podjęcie wspólnych działań w celu ograniczenia ilości odpadów morskich, przy jednoczesnym zapewnieniu jednolitego rynku z wysokimi standardami ochrony środowiska i pewnością prawa dla przedsiębiorstw. W związku z powyższym, w ramach strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych², Komisja Europejska zobowiązała się do przeanalizowania dalszych działań w celu rozwiązania kwestii odpadów morskich. Działania te będą opierać się na niezsynchronizowanych staraniach realizowanych obecnie w państwach członkowskich UE oraz wykorzystywać podejście stosowane w odniesieniu do lekkich toreb plastikowych.

Niniejsza inicjatywa skupia się na udziale Europy w wytwarzaniu makroodpadów morskich z tworzyw sztucznych. Stanowi ona uzupełnienie innych europejskich polityk ukierunkowanych na rozwiązanie kwestii odpadów morskich, takich jak unijne przepisy ramowe w zakresie odpadów, ścieków i środowiska morskiego oraz unijne przepisy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów.

Głównym celem inicjatywy jest zapobieganie powstawaniu i ograniczanie odpadów morskich z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne przez uzupełnienie środków przewidzianych w strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych, eliminację zidentyfikowanych luk w istniejących działaniach i ustawodawstwie oraz zapewnienie dalszego wzmocnienia systemowego podejścia UE do tej kwestii. Strategia w dziedzinie tworzyw sztucznych zawiera już określone środki dotyczące mikrodrobin plastiku, które stanowią znaczną część odpadów morskich z tworzyw sztucznych: ograniczenia za pośrednictwem REACH³ w odniesieniu do mikrodrobin plastiku dodawanych celowo do produktów i oksydegradowalnych tworzyw sztucznych oraz środki w odniesieniu do mikrodrobin plastiku pochodzących z innych źródeł (opony, materiały włókiennicze oraz granulaty z tworzyw sztucznych). W związku z powyższym w inicjatywie skupiono się na tworzywach sztucznych jednorazowego użytku oraz narzędziach połowowych zawierających tworzywa sztuczne, będących makroodpadami.

Na inicjatywę tę należy patrzeć w szerszym kontekście przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zapewni ona wsparcie dla innowacyjnych rozwiązań w zakresie nowych modeli działalności gospodarczej, alternatyw wielorazowego użytku oraz alternatywnych produktów jednorazowego użytku. Ta systemowa zmiana i zastępowanie będą również promować alternatywy biologiczne i innowacyjną biogospodarkę, tworząc nowe możliwości dla przedsiębiorstw i poprawiając wygodę konsumentów.

Co więcej, zwłaszcza w odniesieniu do butelek na napoje, inicjatywa będzie mieć bezpośredni, pozytywny wpływ na poziomy zbierania, jakość zbieranego materiału i późniejszy recykling, oferując możliwości dla przedsiębiorstw z branży recyklingu oraz wzrost zawartości materiałów wtórnych w produktach.

Rozwiązanie kwestii odpadów morskich stwarza możliwości gospodarcze. Gospodarka o obiegu zamkniętym zwiększa konkurencyjność naszych przedsiębiorstw dzięki przyczynianiu się do tworzenia zasobooszczędnej gospodarki o obniżonej emisyjności oraz

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym” (COM(2018) 28 final).

³ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1).

miejsc pracy potrzebnych do jej utrzymania. Innowacje w zakresie projektu produktów ukierunkowane na unikanie odpadów z tworzyw sztucznych i mikrodrobin plastiku, jak również inwestycje w zapobieganie powstawaniu odpadów morskich (np. w przetwarzanie odpadów i oczyszczanie ścieków, w portowe urządzenie odbiorcze lub recykling sieci rybackich) oraz w zrównoważone materiały alternatywne, produkty i modele działalności mogą przyczynić się do powstania miejsc pracy, jak również podniesienia umiejętności techniczno-naukowych i konkurencyjności przemysłu w obszarach rosnącego zainteresowania globalnego.

Od lat trwa monitorowanie odpadów morskich na europejskich plażach na podstawie zharmonizowanych metod opartych na wyliczeniach⁴. Wyliczenia dotyczące odpadów morskich to przyjęty na szczeblu międzynarodowym racjonalny wskaźnik składu odpadów morskich, dostosowany do wspierania polityki.

⁴

Sprawozdania sporządzone przez państwa członkowskie i skompilowane przez JRC w kontekście wdrożenia dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej.

Krótki przegląd przedmiotów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych oraz środków przewidzianych we wniosku Komisji znajduje się w poniższej tabeli.

	Ograniczenie stosowania	Ograniczenia rynkowe	Wymóg dotyczący projektowania produktu	Wymogi dotyczące oznakowania	Rozszerzona odpowiedzialność producenta	Cel zbiórki selektywnej	Środki służące upowszechnianiu wiedzy
Pojemniki na żywność	X				X		X
Kubki na napoje	X				X		X
Patyczki kosmetyczne		X					
Sztućce, talerze, mieszadła, słomki		X					
Patyczki do balonów		X					
Balony				X	X		X
Opakowania i owijki					X		X
Pojemniki na napoje, ich pokrywki i wieczka – butelki na napoje			X		X		X
			X		X	X	X
Filtry wyrobów tytoniowych					X		X
Artykuły higieniczne: – chusteczki nawilżone; – podpaski higieniczne				X	X		X
				X			X
Lekkie plastikowe torby na zakupy					X		X
Narzędzia połowowe					X		X

- Spójność z przepisami obowiązującymi w tym obszarze polityki**

Z uwagi na to, że w inicjatywie skupiono się na bardziej wydajnym wykorzystywaniu zasobów oraz ogólnie bardziej wydajnej gospodarce o zamkniętym obiegu tworzyw sztucznych, a także lepszej efektywności gospodarczej i środowiskowej, jest ona w pełni zgodna z celami polityki gospodarki o obiegu zamkniętym. Gospodarka o obiegu zamkniętym stanowi integralną część 10 priorytetów Komisji pod przewodnictwem Jeana-Claude’a Junckera, a zwłaszcza pierwszego priorytetu dotyczącego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i inwestycji. Inicjatywa została również ogłoszona w Europejskiej strategii na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym w ramach kluczowych działań przewidzianych w planie działania UE dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wniosek jest zgodny z ustanowionym ustawodawstwem unijnym w zakresie odpadów i wody, zwłaszcza z dyrektywą ramową w sprawie odpadów⁵, dyrektywą w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych⁶, dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej⁷ oraz dyrektywą dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych⁸, oraz stanowi jego uzupełnienie.

W obowiązującym ustawodawstwie dotyczącym odpadów określono ogólne cele w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarowania nimi w odniesieniu do zapobiegania powstawaniu i ograniczenia odpadów morskich, przy czym możliwość wyboru środków pozostawiono państwom członkowskim. W niniejszym wniosku określono szczegółowe cele i środki mające na celu rozwiązanie kwestii produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne, najczęściej stanowiących odpady. W związku z powyższym stanowi on uzupełnienie celu określonego w art. 9 dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, zmienionej w 2018 r., zgodnie z którym państwa członkowskie stosują środki ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu odpadów morskich, a także na zapobieganie powstawaniu odpadów oraz zwalczanie i sprzątanie ich. Wniosek stanowi również uzupełnienie art. 8 dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, jako że ustanawia systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta na szczeblu państw członkowskich w celu pokrycia kosztów zapobiegania zaśmiecaniu i gospodarowania odpadami, w tym sprzątania odpadów będących produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych.

Niniejszy wniosek stanowi uzupełnienie dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, na podstawie której państwa członkowskie zobowiązane są do osiągnięcia dobrego stanu środowiska wód morskich do 2020 r. W dyrektywie tej jeden ze wskaźników opisowych został poświęcony odpadom morskim oraz zobowiązano państwa członkowskie do ustanowienia programów środków w celu zapewnienia, żeby ani właściwości, ani ilość znajdujących się w wodzie morskiej odpadów nie powodowały szkód w środowisku przybrzeżnym i morskim. Długotrwałe prace realizowane w ramach dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej w zakresie monitorowania odpadów morskich na europejskich plażach stanowią podstawę naukową wniosku ustawodawczego. W odniesieniu do określonych produktów wniosek ma szerszy zakres niż wymogi dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. Uregulowano w nim poszczególne źródła zanieczyszczeń dzięki zidentyfikowaniu czynników i ścieżek związanych z odpadami morskimi z tworzyw sztucznych.

Zapewniono również zgodność z dyrektywą dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych, w której określono wymogi w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz kryteria jakościowe w zakresie oczyszczania. Choć w dyrektywie dopuszcza się wychwytywanie znacznych ilości emitowanych zanieczyszczeń, na chwilę obecną rozwiązanie to nie jest wystarczająco skuteczne, zwłaszcza w związku z wychwytywaniem i oczyszczaniem przelewów wód burzowych. Co więcej, niektóre produkty spłukiwane w toaletach, takie jak plastikowe patyczki kosmetyczne i artykuły higieniczne, nie są dobrze wychwytywane w istniejących zakładach i tym samym trafiają na europejskie plaże. Wniosek

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3–30).

⁶ Dyrektywa 1994/62/EWG Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Dz.U. L 365 z 31.12.1994, s. 10).

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

⁸ Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40–52).

ustawodawczy stanowi uzupełnienie tej dyrektywy. Zaproponowano w nim działanie skierowane ku wcześniejszym etapom łańcucha, przez zwiększanie świadomości, rozszerzoną odpowiedzialność producenta oraz wymogi dotyczące znakowania określonych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych.

Za pośrednictwem niniejszego wniosku wprowadza się środki w zakresie poprawionego zarządzania będących odpadami narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne zwróconych na brzeg oraz jego finansowania. Oczekuje się, że te mechanizmy i środki zachęty zwiększą odsetek odzyskiwanych narzędzi połowowych, które nie są już przydatne do użycia. Postępowanie z odpadami powstałymi z narzędzi połowowych jest regulowane i wspierane finansowo do pewnego stopnia za pośrednictwem szeregu instrumentów unijnych, przy czym szczególną uwagę poświęca się przede wszystkim związkowi między ogólnymi przepisami w zakresie odpadów i śmieci ze źródeł morskich a narzędziami połowowymi, a także monitorowaniu i śledzeniu na morzu porzuconych narzędzi połowowych. Niniejszy wniosek stanowi uzupełnienie obowiązującego ustawodawstwa w zakresie portowych urządzeń odbiorczych⁹ przeznaczonych do przenoszenia odpadów ze statków, którego przegląd właśnie trwa¹⁰. Proponowany przegląd obejmuje statki rybackie w systemie pełnych opłat pośrednich, dzięki czemu tego rodzaju statki mają prawo dostarczać do portów wszystkie swoje odpady, w tym porzucone narzędzia połowowe. Co więcej, stanowi on również uzupełnienie przewidywanej zmiany w rozporządzeniu w sprawie kontroli rybołówstwa¹¹, która wzmocni przepisy dotyczące zgłaszania zgubionych narzędzi oraz odzyskiwania ich.

W niniejszym wniosku jedynie częściowo odniesiono się do kwestii odpadów morskich z tworzyw sztucznych. Wchodzi on w skład ogólnego, zintegrowanego i spójnego europejskiego podejścia mającego na celu zajęcie się wszystkimi źródłami odpadów morskich z tworzyw sztucznych zgodnie z przyjętą ostatnio strategią w dziedzinie tworzyw sztucznych. W strategii tej zwrócono uwagę na luki i braki w obecnych ramach prawno-politycznych, aby rozwiązać kwestię odpadów morskich z tworzyw sztucznych, oraz zaproponowano środki ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu tworzyw sztucznych, zwłaszcza opakowań z tworzyw sztucznych, zbieranie ich oraz możliwość recyklingu. Jej celem jest również opracowanie ram regulacyjnych w zakresie tworzyw sztucznych ulegających biodegradacji, aby zapobiec niekorzystnym skutkom dla ekosystemów. Europejska Agencja Chemikaliów przygotowuje dokumentację w sprawie ograniczeń dotyczącą mikrodrobin plastiku celowo dodawanych do preparatów takich jak kosmetyki oraz użycia oksydegradowalnych tworzyw sztucznych; trwają prace nad środkami dotyczącymi mikrodrobin plastiku, które nie są celowo używane w produktach, takich jak mikrodrobiny pochodzące z opon i materiałów włókienniczych, ale są wytwarzane w trakcie korzystania z tych produktów, oraz środkami dotyczącymi zmniejszenia ucieczki przedprodukcyjnego granulatu z tworzyw sztucznych.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Poza opisanymi wyżej celami środowiskowymi wniosek ukierunkowany jest na ochronę rynku wewnętrznego przed dodatkowym rozdrobnieniem, co jest jednym z głównych celów Unii.

⁹ Dyrektywa 2000/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 listopada 2000 r. w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów wytwarzanych przez statki i pozostałości ładunku (Dz.U. L 332 z 28.12.2000, s. 81).

¹⁰ COM(2018) 33 final.

¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa (Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1).

W inicjatywie w pełni poparto zasadę innowacyjności oraz powiązane z nią działania wspierające, podejmowane w ramach strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych w celu pobudzenia innowacji i inwestycji ukierunkowanych na rozwiązania oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym, takie jak finansowanie unijnych badań w ramach programu „Horyzont 2020” oraz europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

W bardziej ogólnym ujęciu inicjatywa ta pomoże w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju nr 12 i 14¹² Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz celów komunikatu w sprawie międzynarodowego zarządzania oceanami¹³ i zobowiązań, których podjęła się Malta na konferencji „Nasz ocean” w 2017 r. Niniejsza inicjatywa jest spójna ze strategią „W sprawie regionów najbardziej oddalonych”¹⁴ z 2017 r., w której uznano potencjał tych regionów w zakresie rozwoju turystyki, niebieskiej gospodarki oraz gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wreszcie inicjatywa jest spójna z międzynarodowymi zobowiązaniami UE w zakresie polityki handlowej, zwłaszcza przez zapewnienie braku dyskryminacji między produktami wytwarzanymi w UE a produktami importowanymi.

Wniosek przyczyni się również do osiągnięcia pierwszego celu priorytetowego 7. programu działań w zakresie środowiska do 2020 r.: „Ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii”¹⁵. Jest on również spójny z czwartym celem priorytetowym, zgodnie z którym społeczeństwo powinno mieć dostęp do jasnych informacji w dziedzinie środowiska na szczeblu krajowym. W tym celu we wniosku zawarto wzajemne odesłania i zagwarantowano spójność z wymogami dyrektywy 2003/4/WE¹⁶ i dyrektywy INSPIRE¹⁷.

Celem wniosku jest również zapewnienie wprowadzenia prostych obowiązków związanych z monitorowaniem i raportowaniem, ograniczając w ten sposób obciążenie administracyjne spoczywające na państwach członkowskich, zgodnie z polityką lepszego stanowienia prawa UE¹⁸ oraz oceną adekwatności w zakresie monitorowania i raportowania¹⁹.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Głównym celem wniosku jest zapobieganie skutkom określonych produktów z tworzyw sztucznych dla środowiska, zwłaszcza dla środowiska wodnego, oraz ograniczanie ich. Powyższe osiąga się przez wyznaczenie określonych celów w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarowania nimi oraz środków związanych z produktami

¹² W 2015 r. państwa przyjęły agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 wraz z jej 17 celami zrównoważonego rozwoju. Cel zrównoważonego rozwoju ONZ nr 12 – zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz cel zrównoważonego rozwoju nr 14 – zapobiegać zanieczyszczeniu mórz i dążyć do znacznego zmniejszenia wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń, zwłaszcza z działalności na lądzie, w tym odpadów morskich i zanieczyszczeń powodowanych przez substancje biogenne do 2025 r.

¹³ SWD(2016) 352 final.

¹⁴ COM(2017) 623.

¹⁵ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1386/2013/UE z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety” (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 171–200).

¹⁶ Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz.U. L 41 z 14.2.2003, s. 26–32).

¹⁷ Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1–14).

¹⁸ SWD(2015)111 final.

¹⁹ COM(2017) 312 final.

jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które na plażach w Unii występują najczęściej, oraz narzędziami połowowymi zawierającymi tworzywa sztuczne. Dzięki realizacji powyższych działań w skoordynowany sposób w całej Unii wniosek przyczyni się również do sprawnego funkcjonowania rynku unijnego. W związku z powyższym podstawą niniejszego wniosku jest art. 192 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Z uwagi na podatność odpadów na przenoszenie przez wiatr, prądy i pływy problem zanieczyszczenia tworzywami sztucznymi i odpadów morskich ma charakter transgraniczny, zatem nie może on zostać rozwiązany oddzielnie przez państwa członkowskie dzielące te same morza i drogi wodne. Podejmowane działania wymagają koordynacji, aby mieć pewność, że starania podejmowane na jednym brzegu morza nie będą narażone na niebezpieczeństwo w związku z brakiem działania na drugim brzegu. Z tego powodu, aby skutecznie zapobiegać powstawaniu odpadów morskich i ograniczać je, wymagane jest spójne i kompleksowe podejście do polityki oraz środki na szczeblu unijnym. Ponadto, z uwagi na globalny wymiar problemu, współpraca wspierana jest przez działania na szczeblu europejskim oraz zaangażowanie w europejskie regionalne konwencje morskie, w ramach których przyjęto regionalne plany działania w celu rozwiązania kwestii odpadów morskich, oraz globalne zobowiązania podjęte przez UE i jej państwa członkowskie, np. w ramach Zgromadzenia ONZ ds. Ochrony Środowiska Programu Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska i celów zrównoważonego rozwoju.

Istnieje ryzyko fragmentacji rynku, jeśli państwa członkowskie podejmą środki w nieskoordynowany sposób, zróżnicowane pod względem zakresu, przedmiotu i stopnia ambicji. Celem bieżących działań są różnorodne produkty z tworzyw sztucznych, a w ich ramach przyjęto zróżnicowane podejścia (takie jak zakaz dotyczący plastikowych patyczków kosmetycznych we Włoszech, przepisy ograniczające obrót jednorazowymi kubkami i talerzami z tworzywa sztucznego we Francji, o ile nie spełniają one określonych kryteriów biodegradowalności). Może to doprowadzić do różnorodnych ograniczeń w zakresie dostępu do rynku wśród państw członkowskich, barier w swobodnym przepływie towarów oraz ograniczenia równych szans producentów w różnych państwach, co zagroziłoby realizacji celu ograniczenia odpadów morskich, które mają rozległy wpływ na szczeblu unijnym i międzynarodowym. Z tego powodu należy ustanowić zharmonizowane ramy legislacyjne, w których wyznaczone zostaną wspólne cele i środki na szczeblu unijnym w celu zapobiegania powstawaniu odpadów morskich i ograniczenia ich, dzięki czemu środki państw członkowskich skupiać się będą na określonych produktach jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz narzędziach połowowych zawierających tworzywa sztuczne. Rodzaj środków, które będą stosowane, jest oparty na wspólnej ocenie, przy czym jest on zróżnicowany ze względu na typ produktu z tworzyw sztucznych, z uwzględnieniem wartości dodanej potencjalnych działań UE oraz komplementarności z innymi działaniami realizowanymi przez państwa członkowskie UE.

W przypadku niektórych produktów problem zaśmiecania (np. w przypadku pokrywek i wieczek od opakowań po napojach z tworzyw sztucznych) i innych skutków dla środowiska można skutecznie rozwiązać poprzez zmiany w projekcie produktu oraz przejście na bardziej zrównoważone zamienniki (np. zastąpienie elementów z tworzyw sztucznych). W takich przypadkach, kiedy nie ma jasnego związku między wymogami dotyczącymi produktu a dostępem do rynku na rynku wewnętrznym, istotną kwestią jest zapewnienie równych szans dla przedsiębiorstw.

Ponadto, zgodnie z zasadą pomocniczości, niniejszy wniosek ustawodawczy umożliwia państwom członkowskim w przypadku niektórych środków pewną elastyczność – mogą one

wybrać najodpowiedniejsze, szczegółowe metody wdrażania i gromadzenia danych. Przykładowo państwa członkowskie posiadają duży margines uznaniowości przy podejmowaniu decyzji w sprawie odpowiednich krajowych środków, w zależności od warunków lokalnych, aby wdrożyć cel UE, który zakłada znaczne obniżenie zużycia określonych produktów.

- **Proporcjonalność**

Wniosek jest ukierunkowany i proporcjonalny, ponieważ skupiono się w nim na makro produktach z tworzyw sztucznych, które zgodnie z wyliczeniami najczęściej występują na europejskich plażach, tzn. na produktach jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz narzędziach połowowych. Uwzględnianie produktów na podstawie wyliczeń stanowi najlepszy dostępny wyznacznik wpływu na środowisko, skutków społecznych i gospodarczych. Niniejsza inicjatywa skupia się na dziesięciu najczęściej występujących produktach jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które zgodnie z wyliczeniami stanowią 86 % wszystkich produktów tego rodzaju (tym samym stanowiąc 43 % wszystkich odpadów morskich). Uregulowanie wszystkich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych znajdujących na plaży nie byłoby proporcjonalne w porównaniu z potencjalną wartością dodaną. Doprowadziłoby to do nałożenia na państwa członkowskie zbędnych kosztów i obciążeń.

Środki dotyczące narzędzi połowowych oparte są na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, co ma na celu przede wszystkim zapewnić, by producenci narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne brali na siebie odpowiedzialność za fazę odpadu swoich produktów, zwłaszcza usprawnienie selektywnego zbierania i przetwarzania, a w szczególności recyklingu i ponownego wykorzystania. Ułatwiają one stosowanie pozytywnych środków zachęty dla rybaków do zwracania narzędzi na brzeg, zapewniając jednocześnie, aby środki te nie stanowiły nieproporcjonalnego obciążenia dla podmiotów prowadzących działalność w sektorze rybołówstwa, a zwłaszcza dla podmiotów działających na małą skalę.

Wniosek został odpowiednio dostosowany, aby rozwiązać pilne problemy w dziedzinie środowiska oraz, wraz z obowiązującym ustawodawstwem i planami działania zawartymi w strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych, zapewnić ambitne wyniki środowiskowe, pozytywny wpływ na gospodarkę, ograniczony lecz pozytywny wpływ na zatrudnienie netto, zachęcać do innowacji, zagwarantować społeczną akceptację oraz przyczynić się do zwiększonej zasobooszczędności.

W towarzyszącej ocenie skutków znajduje się więcej szczegółowych informacji na temat proporcjonalności elementów niniejszego wniosku ustawodawczego.

- **Wybór instrumentu**

Proponuje się dedykowany instrument prawny, który dotyczyć będzie wszystkich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych objętych jednym instrumentem prawnym przez wyznaczenie szczegółowych celów i środków na rzecz zapobiegania wpływu tych produktów na powstawanie odpadów morskich i związane z nimi skutki. Tego rodzaju dedykowany instrument uznaje się za najwłaściwszy, aby uniknąć rozdrobnienia krajowego prawa w porównaniu z alternatywnym podejściem, które przewidywałoby zmianę kilku instrumentów prawnych, takich jak dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej, dyrektywa w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, dyrektywa ramowa w sprawie odpadów, dyrektywa w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów ze statków czy rozporządzenie w sprawie kontroli rybołówstwa.

Podczas gdy w przypadku niektórych produktów harmonizacja na szczeblu unijnym jest konieczna, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem unijnym dotyczącym odpadów w odniesieniu do pozostałych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne należy zapewnić państwom członkowskim pewien stopień elastyczności, umożliwiając im wybór najbardziej odpowiednich instrumentów prawnych, administracyjnych i gospodarczych w celu realizacji określonych celów i środków. W związku z powyższym właściwym instrumentem prawnym do zrealizowania przewidzianych celów i środków jest dyrektywa.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

• Oceny ex post/kontrole sprawności obowiązującego prawodawstwa

Na potrzeby niniejszego wniosku ustawodawczego sporządzono wyczerpującą panoramę obowiązującego ustawodawstwa, aby zapewnić zrozumienie, w jakich przypadkach konieczne są uzupełniające działania unijne, rozwiązać kwestię zaśmiecania produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz ich wpływu na środowisko. Wspomniane ustawodawstwo często uwzględnia różne kierunki działania, jest podzielone ze względu na przedmiot i ambicje oraz nie wpływa jeszcze na odpady morskie w wymaganym stopniu.

Jak wyjaśniono powyżej w sekcji 2, w przyjętej niedawno strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych uznano potrzebę przedstawienia wniosku ustawodawczego odnoszącego się w szczególności do produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na szczeblu unijnym.

Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem unijnym dotyczącym odpadów wszelkie odpady powinny podlegać zbieraniu i właściwemu przetwarzaniu. W ustawodawstwie określono cele w zakresie recyklingu odpadów komunalnych (65 % do 2030 r.) i odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych (55 % do 2030 r.), które dodatkowo zwiększą wychwytywanie odpadów z tworzyw sztucznych. Jednak państwa członkowskie mogą zrealizować te cele bez zwiększania starań dotyczących zaśmiecania. Zgodnie z ostatnimi zmianami w dyrektywie ramowej w sprawie odpadów państwa członkowskie będą zobowiązane podejmować środki w celu zidentyfikowania głównych źródeł odpadów morskich oraz zapobiegania powstawaniu odpadów z tych źródeł i zmniejszenia ich. Jednak różnorodność czynników związanych z niewłaściwą infrastrukturą kanalizacyjną oraz nieodpowiednich zachowań konsumentów będzie skutkować zaśmiecaniem i ucieczką tworzyw sztucznych do środowiska. Niniejsza inicjatywa stanowi uzupełnienie nowego ustawodawstwa w zakresie odpadów, zapewniając rozwiązania na szczeblu europejskim w odniesieniu do znacznej części źródeł zaśmiecania. Podkreślono w niej znaczenie instrumentu prawnego zorientowanego na produkt, potwierdzone przez wyniki uzyskane w związku z dyrektywą w sprawie toreb plastikowych, która była pierwszym europejskim instrumentem tego typu oraz pozwoliła na uzyskanie pierwszego rzeczywistego zmniejszenia użycia określonych produktów oraz ich wpływu na środowisko.

Z oceny programów środków przeprowadzonej w ramach dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej wynika, że zapewniają one przydatne zestawienie podjętych lub planowanych działań oraz że konieczne są dodatkowe środki, aby zapewnić ich skuteczność. Niniejszy wniosek ma szerszy zakres. Uregulowano w nim poszczególne źródła zanieczyszczeń dzięki zidentyfikowaniu czynników i dróg odpadów morskich z tworzyw sztucznych.

Jedno z ograniczeń przewidzianych w dyrektywie dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, która obecnie podlega ocenie, dotyczy wymogów w zakresie wychwytywania

i oczyszczania przelewów wód burzowych, wymagających ponownego rozpatrzenia. Celem niniejszego nowego wniosku ustawodawczego jest rozwiązanie tej kwestii przez zachęcanie do kampanii uświadamiających i wprowadzania wymogów dotyczących znakowania, aby zapobiegać splukiwaniu w toalecie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które nie są dobrze wychwytywane we wszystkich systemach oczyszczalni ścieków.

Kwestia odpadów z narzędzi połowowych jest regulowana za pośrednictwem szeregu instrumentów unijnych. Jednak wciąż da się zauważyć luki. Obecnie brakuje zwłaszcza konkretnych środków zachęty dla podmiotów gospodarczych do zapewnienia maksymalnego wskaźnika zwrotu odpadów z narzędzi połowowych na brzeg oraz nie są stosowane żadne mechanizmy podziału obciążenia. W związku z powyższym trwający przegląd dyrektywy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów ze statków wraz z niniejszym wnioskiem regulują kwestię narzędzi połowowych, ponieważ zajęto się w nim poprzednimi czynnikami zniechęcającymi do zabierania z powrotem na brzeg własnych śmieci przez statki oraz wyłowionych przez nie odpadów. Ponadto w wyniku przeglądu rozporządzenia w sprawie kontroli rybołówstwa wprowadzono obowiązek oznakowania narzędzi, przewożenia odzyskanych narzędzi na pokładzie, odzyskiwania narzędzi lub zgłaszania za pośrednictwem codziennego raportowania elektronicznego utraty narzędzi, jeżeli ich odzyskanie nie jest możliwe. Jednak obecne ramy legislacyjne mogą zostać wzmocnione przez zapewnienie środków zachęty do skuteczniejszego zarządzania narzędziami połowowymi w formie strumienia zarządzania określonymi odpadami i strumienia recyklingu. Celem niniejszego nowego wniosku ustawodawczego jest rozwiązanie tej kwestii za pośrednictwem systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W ramach konsultacji publicznych, które odbyły się w okresie od grudnia 2017 r. do lutego 2018 r., otrzymano ponad 1 800 odpowiedzi. 98,5 % respondentów uznało, że podjęcie działań w celu rozwiązania kwestii odpadów morskich w postaci produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych jest „konieczne”, a 95 % stwierdziło, że jest to „konieczne i pilne”. Ponad 70 % producentów oraz ponad 80 % marek i podmiotów zajmujących się recyklingiem uznało podjęcie działań za „konieczne i pilne”. Zaledwie 2 % respondentów uważało, że na szczeblu europejskim nie są wymagane żadne nowe środki, a 79 % stwierdziło, że środki będą nieskuteczne, jeżeli nie zostaną one wdrożone na szczeblu unijnym.

Respondenci konsultacji publicznych w zdecydowanej większości opowiedzieli się za zastosowaniem systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta w celu pokrycia kosztów usuwania odpadów, co stanowi o kluczowej wartości dodanej niniejszego wniosku ustawodawczego w porównaniu z minimalnymi wymogami ustawodawstwa unijnego w dziedzinie odpadów dotyczących systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Ponadto w konsultacjach publicznych wyrażono poparcie dla wymogów prawnych w zakresie lepszego projektowania jako jednego z najskuteczniejszych podejść, a następnie dla celów redukcyjnych, które zostały uwzględnione we wniosku jako kluczowe środki do wdrożenia przez państwa członkowskie.

W związku z narzędziami połowowymi 88 % respondentów opowiedziało się za działaniami stwarzającymi środki zachęty do zabierania na brzeg wyłowionych odpadów i narzędzi, które nie są już przydatne do użycia, a 77 % życzyło sobie lepszych punktów zbierania i sortowania na statkach i w portach.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

W ramach dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej od grupy technicznej Wspólnego Centrum Badawczego ds. działań dotyczących odpadów morskich zebrano informacje o odpadach morskich występujących na europejskich plażach (programy monitorowania, kampanie na rzecz sprzątania, projekty badawcze) przygotowane w 2016 r. na podstawie 276 plaż z 17 państw członkowskich i czterech mórz w regionie. Podczas 679 badań sklasyfikowano 355 671 przedmiotów pod kątem obfitości występowania, przede wszystkim zgodnie z głównym wykazem kategorii odpadów znajdujących na plażach zawartym w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej. Wykaz JRC został następnie wykorzystany do sporządzenia krótszego wykazu odrębnych klasyfikacji, w których przedstawiono względny udział przedmiotów o podobnym źródle, zastosowaniu, materiale lub zasadniczo wchodzących w zakres określonego obszaru polityki. Dane te zostały również uzupełnione o szereg istniejących projektów będących w trakcie realizacji takich jak Marine Litter Watch²⁰, przygotowany przez Europejską Agencję Środowiska.

Partnerstwo europejskiej sieci informacji²¹ i obserwacji środowiska morskiego (EMODNET)²² oraz regionalne konwencje morskie również zapewniły kluczową wiedzę ekspercką na potrzeby niniejszego wniosku ustawodawczego, np. poprzez wkład w prace JRC ukierunkowane na gromadzenie i harmonizację danych w celu zapewnienia lepszego ogólnego obrazu w zakresie koncentracji odpadów z tworzyw sztucznych w europejskich morzach i na ich dnie.

W związku z produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędziami połowowymi Komisja Europejska polega na pracach zewnętrznych konsultantów. Jeżeli chodzi o produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, na podstawie danych JRC analizowano czynniki sprzyjające powstawaniu i drogi powstawania odpadów morskich, a także możliwe kluczowe środki do przedstawienia w niniejszym nowym wniosku ustawodawczym w celu zaradzenia kwestii produktów jednorazowego użytku. W zakresie narzędzi połowowych przeprowadzono odrębną szczegółową analizę,²³ aby zrozumieć gdzie występują luki prawne i o jakie środki należałoby uzupełnić scenariusz odniesienia, aby zmniejszyć wpływ narzędzi połowowych na środowisko morskie. Analiza uwzględniała przegląd piśmiennictwa dotyczącego istniejących badań, warsztaty z udziałem urzędników Komisji i zewnętrznych zainteresowanych stron oraz przegląd dokumentacji, w tym baz danych PRODCOM i EUROSTAT (handel zagraniczny UE, przywóz, wywóz i dane produkcyjne).

W ramach badania przeprowadzono szereg formalnych i nieformalnych rozmów z zainteresowanymi stronami z instytucji publicznych, NGO, stowarzyszeń przemysłowych i przedsiębiorstw, aby uzyskać pomoc w szerokim nakreśleniu problemu i ocenie skutków. W rozmowach tych rozważano wykonalne działania technicznie oraz prawdopodobny bezpośredni wpływ pewnych wariantów. Korzystano również z narzędzia, jakim są rozmowy, aby zgromadzić konkretne informacje dotyczące wyników i kosztów oraz ich ewentualnych przyszyłych zmian wynikających z podjęcia potencjalnych środków interwencyjnych.

²⁰ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/marine-litterwatch>

²¹ <http://www.emodnet.eu/>

²² http://ec.europa.eu/environment/marine/international-cooperation/regional-sea-conventions/index_en.htm

²³ Badanie wspierające ocenę skutków wariantów ograniczania poziomu i szkodliwego wpływu tworzyw sztucznych pochodzących z rybołówstwa.

- **Ocena skutków**

Podsumowanie oceny skutków załączono do wniosku. Rada ds. Kontroli Regulacyjnej wydała opinię negatywną, a następnie drugą opinię, pozytywną, z zastrzeżeniami²⁴, na podstawie zmienionej oceny skutków. W ostatecznej opinii Rada uznaje, że zmienione sprawozdanie w jaśniejszy sposób ukazuje zakres inicjatywy, która ogranicza się do makro odpadów z tworzyw sztucznych. Zwrócono się o przekazanie dodatkowych szczegółowych informacji głównie w odniesieniu do uzupełniającej roli nowego instrumentu względem istniejącego ustawodawstwa zarówno w związku z 1) narzędziami połowowymi (wartość dodana w stosunku do rozporządzenia w sprawie kontroli, dyrektywy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego) jak i 2) produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych (wyjaśnienie braku ambicji występującego w aktualnym ustawodawstwie lub słabego poziomu wdrożenia). Rada ds. Kontroli Regulacyjnej zwróciła się o dalsze informacje na temat szkodliwości produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych jako grupy, a także szkodliwości jej poszczególnych elementów oraz faktu, że indywidualne działania państw członkowskich mogą prowadzić do rozdrobnienia rynku.

W rezultacie ostateczna ocena skutków wyjaśnia ponadto, że odpady morskie powodują szkody gospodarcze, społeczne i szkody w środowisku i określa sposób wypełnienia luk w istniejącym dorobku prawnym, jako że istniejące ustawodawstwo dotyczące gospodarowania odpadami, oczyszczania ścieków, portowych urządzeń odbiorczych itp. w niedostateczny sposób wpływa na czynniki będące motorem napędowym skutków powodowanych przez konkretne produkty. W kwestii produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych ustawodawstwo dotyczące odpadów wpłynie głównie na zwiększenie recyklingu, a w mniejszym stopniu na zaśmiecanie. Bardziej skuteczne są środki mające na celu ograniczenie stosowania pewnych produktów skierowane ku wcześniejszym etapom łańcucha. W ocenie skutków potwierdzono, że grupę najczęściej znajdowanych artykułów stanowią produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz narzędzia połowowe, które w znacznym stopniu przyczyniają się do powstawania makro odpadów morskich. Zgodnie z wyliczeniami stanowią one około 70 % odpadów plażowych, niemniej liczy się również udział każdego indywidualnego produktu. W przypadku narzędzi połowowych opracowanie dodatkowych środków należało do działań podjętych w kontekście europejskiej strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych oraz proponowanej zmiany dyrektywy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów²⁵. W ramach proponowanego przeglądu tej dyrektywy poszczególni rybacy nie będą karani za przywożenie odpadów na brzeg. Opłaty portowe wzrosną jednak w przypadku przywożenia na brzeg większej ilości odpadów i konieczności modernizacji urządzeń do ich odbioru, zwłaszcza w małych portach rybackich, z których korzysta wiele statków. Oprócz zagwarantowania wzmocnionego zarządzania odpadami z narzędzi połowowych po przetransportowaniu ich do portu proponowany system rozszerzonej odpowiedzialności producenta zapewnia przejęcie przez producentów narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne kosztów zarządzania strumieniem odpadów, w tym częścią lub całością kosztów związanych z portowymi urządzeniami odbiorczymi.

Ponadto ocena wskazuje na rosnące i udowodnione ryzyko rozdrobnienia rynku w związku ze sposobem, w jaki regiony lub poszczególne państwa członkowskie zajmują się kwestią produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych. Celem

²⁴

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&year=2017&serviceId=&s=Chercher&language=pl>

²⁵

COM(2018) 33 final.

niniejszego wniosku jest więc zapewnienie minimalnej spójności pomiędzy środkami podejmowanymi w poszczególnych państwach członkowskich, aby uniknąć nierównych warunków działania mogących zakłócić konkurencję pomiędzy podmiotami, co z kolei mogłoby postawić pod znakiem zapytania realizację celu w zakresie ograniczenia odpadów. Niniejszy wniosek ustawodawczy zapewnia odpowiednią równowagę pomiędzy dostępnością alternatyw a potrzebą harmonizacji.

Wreszcie istnieje potrzeba, aby Unia Europejska była liderem w walce z odpadami morskimi z tworzyw sztucznych w morzach europejskich zarówno dzięki działaniom podejmowanym w ramach regionalnych konwencji morskich, jak i na szczeblu międzynarodowym. Podejmując własne działania, UE doprowadzi do podjęcia działań przez inne państwa, co przyczyni się do globalnego ograniczenia odpadów morskich w morzach europejskich i poza nimi.

Bezpośrednie kroki prawne w odniesieniu do omawianych produktów są więc bardzo istotne w walce z zanieczyszczeniem mórz.

Produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych

W ocenie skutków analizuje się szeroką gamę środków. Modelowaniu poddano cztery warianty, czyli scenariusze, obejmujące wybór różnych środków stosowanych do poszczególnych produktów. Każdy kolejny wariant idzie o krok dalej w ambicjach dotyczących skutków ogólnych. Kluczowym czynnikiem uwzględnianym w tym kontekście był oczekiwany wpływ wprowadzania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych do środowiska morskiego.

Na tej podstawie podzielono produkty na trzy kategorie:

- w przypadku produktów, dla których istnieją dostępne zrównoważone alternatywy, celem jest promowanie mniej szkodliwych alternatyw.
- produkty, dla których nie istnieją alternatywy. W przypadku tych produktów celem jest ograniczenie szkód dzięki skuteczniejszemu informowaniu konsumentów oraz obciążaniu producentów odpowiedzialnością finansową za skutki dla środowiska.
- produkty, które są już dobrze wychwytywane, w przypadku których celem jest zapewnienie ich wprowadzenia do istniejącego (lub planowanego) systemu selektywnego zbierania i recyklingu.

Te cztery scenariusze zostały porównane ze scenariuszem odniesienia 1 i są opisane poniżej

Scenariusz 2a – Mniejszy wpływ na ograniczenie odpadów morskich

Ten scenariusz miałby ograniczony wpływ na czynniki będące motorem napędowym zanieczyszczenia mórz. Obejmuje on kampanie informacyjne, dobrowolne działania i znakowanie, które mogłyby podnieść ogólny poziom świadomości (tj. w kwestii odpadów, typowych kierunków działania, prawidłowego unieszkodliwiania) i wpłynąć na zachowanie konsumentów. Wynik pozostaje jednak w tym przypadku niejasny, gdyż niewiele dowodów wskazuje na to, że taka świadomość faktycznie zmienia zachowania obywateli.

Scenariusz 2b – Średni wpływ na ograniczenie odpadów morskich

Ten scenariusz jest bardziej skuteczny niż scenariusz 2a, chociaż jego wdrożenie stanowi większe wyzwanie i naraża zainteresowane strony na większe koszty i obciążenia.

Scenariusz 2c – Średni wpływ na ograniczenie odpadów morskich (wybrany wariant)

Ten scenariusz byłby bardziej adekwatnym działaniem w kwestii czynników będących motorem napędowym zanieczyszczenia mórz i idzie o krok dalej w kierunku zmiany zachowań konsumentów. Obejmuje on środki w zakresie projektowania produktów takich jak butelki na napoje, jako że zamocowane pokrywki miałyby bezpośredni wpływ na ograniczenie wydostawania się pokrywek do środowiska.

Scenariusz 2d – Największy wpływ na ograniczenie odpadów morskich

Ten scenariusz stanowi dalsze udoskonalenie działań w kwestii czynników będących motorem napędowym zanieczyszczenia mórz, zwłaszcza braku zachęt do zbierania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych po zakończeniu ich użytkowania i odpowiedniego zarządzania nimi, wiążące się jednakże z większym kosztem oczyszczania ścieków. Scenariusz ten obejmuje wprowadzenie systemu zwrotu kaucji lub systemów równoważnych i wiązałby się z dodatkowym kosztem (ok. 1,4 mld EUR dla UE), lecz doprowadziłby do dalszego znacznego ograniczenia odpadów morskich, jak również poprawy jakości zebranego materiału oraz współczynników recyklingu. Tak jak w przypadku wszystkich systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, koszt uruchomienia

i prowadzenia systemu zwrotu kaucji ponoszą zazwyczaj podmioty gospodarcze należące do danego łańcucha dostaw, w zależności od struktury systemu, a nie organy publiczne. Najlepsze praktyki w zakresie oczyszczania ścieków poprawiłyby jakość infrastruktury, lecz wymagałyby istotnych dodatkowych inwestycji na poziomie około 7,7 mld EUR rocznie. Trudno znaleźć uzasadnienie dla wprowadzenia tego środka, jeśli miałby on na celu jedynie rozwiązanie problemu nawilżanych chusteczek. Niemniej jest on adekwatny w przypadku dużo szerszego zakresu uwalnianych zanieczyszczeń. Trwająca ocena dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych zapewni więcej szczegółowych danych na ten temat.

Aby uniknąć niezamierzonych skutków związanych z wpływem gospodarczym, środowiskowym i społecznym, uznaje się, że przejście na alternatywne metody powinno być ukierunkowane na wyniki z możliwością stosowania szerokiego wachlarza rozwiązań. Takie podejście jest zgodne z zasadą innowacyjności, co sprawia, że wniosek ustawodawczy jest ukierunkowany na przyszłość („wytrzymałość na próbę czasu”).

Zgodnie z przeprowadzoną analizą różnych wariantów polityki oraz specyfiki każdego z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, scenariusz 2c został wybrany jako wariant preferowany. Obejmuje on następujące działania:

- ograniczenia dotyczące wprowadzania na rynek produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, dla których istnieją łatwo dostępne alternatywy (np. słomki);
- ogólne cele dotyczące ograniczenia stosowania (np. kubków na napoje, pojemników na żywność), pozwalające państwom członkowskim na przyjmowanie własnych środków mających na celu osiągnięcie takiego ograniczenia. Koszty wdrożenia tych środków będą wtedy zależały od wyboru i charakterystyki środków przyjętych na szczeblu krajowym;
- środki służące upowszechnianiu wiedzy i systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta dotyczące wszystkich produktów niepodlegających środkowi ograniczenia rynku w celu częściowego pokrycia kosztów przeciwdziałania powstawaniu odpadów, gospodarowania odpadami, w tym sprzątania odpadów, z wyłączeniem narzędzi połowowych;
- wymogi w zakresie oznakowania w celu informowania konsumentów o właściwych działaniach dotyczących unieszkodliwiania odpadów lub o sposobach unieszkodliwiania, jakich należy unikać (np. w przypadku chusteczek nawilżanych);
- środki w dziedzinie projektowania produktów (np. butelki do napojów z przymocowanymi pokrywkami).

Ocena skutków pokazuje jednak, że w przypadku butelek po napojach systemy zwrotu kaucji lub równoważne systemy prowadzące do bardzo wysokich poziomów zbierania (analizowane w ramach wariantu 2d) mogą stanowić bardzo skuteczny instrument prowadzący do wysokich poziomów zbierania, zapobiegając w szczególności zaśmiecaniu i powstawaniu odpadów morskich. Systemy zwrotu kaucji zostały zatem dodane do preferowanej kombinacji polityki. Mają one bezpośredni pozytywny wpływ na zbieranie ze względu na uiszczaną kaucję, a także skutkują lepszą jakością zebranego materiału i wynikającą stąd wysoką jakością recyklatu. Pozostawiając państwom członkowskim elastyczność co do wyboru odpowiednich instrumentów, proponuje się wyznaczenie minimalnego celu selektywnej zbiórki na poziomie odzwierciedlającym medianę poziomu zbierania w systemach zwrotu kaucji za butelki jednorazowego użytku funkcjonujących w UE (90 %). Systemy zwrotu kaucji lub równoważne systemy mogą również oferować rozwiązania i infrastrukturę umożliwiające lepsze gromadzenie opakowań po napojach wykonanych z innych materiałów, z zastrzeżeniem realizacji celów recyklingu w odniesieniu do opakowań, w szczególności

z aluminium. W związku z tym państwa członkowskie powinny rozważyć wprowadzenie takich środków również w odniesieniu do opakowań na napoje wykonanych z innych materiałów.

Z powodów związanych z wykonalnością wdrożenia w przypadku nawilżanych chusteczek ewentualną propozycją jest wybór wariantu 2b przewidującego zobowiązania dotyczące rozszerzonej odpowiedzialności producenta, wymogi w zakresie oznakowania oraz środki podnoszące świadomość. W przypadku podpasek higienicznych proponuje się wymagania dotyczące oznakowania i środki służące upowszechnianiu wiedzy.

Istnieje już ustawodawstwo tj. dyrektywa w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych, które określa cele w zakresie ograniczenia stosowania w odniesieniu do lekkich plastikowych toreb na zakupy i bardzo lekkich plastikowych toreb na zakupy, które również należą do produktów najczęściej znajdujących na plażach w Unii. W ramach tej propozycji przewiduje się uzupełniające środki w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta i służące upowszechnianiu wiedzy w odniesieniu do wszystkich lekkich plastikowych toreb na zakupy.

Narzędzia połowowe

Pierwszy rozważany scenariusz polega na pełnym wdrożeniu istniejących środków i zaproponowanego wniosku, co wiąże się z następującymi niekorzystnymi skutkami:

- Na mocy zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli rybołówstwa nie ma żadnej specyficznej zachęty skłaniającej rybaków do zwiększenia ilości narzędzi niezgłaszanych jako utracone i przywożonych z powrotem na brzeg.
- Podczas gdy zmieniona dyrektywa w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów ze statków znacząco ogranicza koszt i obciążenie stanowiące czynnik zniechęcający rybaków do przywożenia narzędzi i innych odpadów z powrotem do portu, jej celem jest ogólna poprawa odbioru odpadów ze statków (w tym statków rybackich), tzn. nie jest ona specyficznie ukierunkowana na zbieranie odpadów związanych z narzędziami połowowymi. Nie zawiera ona bezpośrednich pozytywnych zachęt do zbierania wszystkich odpadów pochodzących z narzędzi połowowych, a następnie przetwarzania ich w sposób maksymalizujący potencjał ponownego użycia i recyklingu elementów z tworzyw sztucznych występujących w narzędziach połowowych. Środki podejmowane przez państwa członkowskie, mające na celu wzmocnienie zdolności zbierania odpadów i narzędzi lub opracowanie systemów recyklingu narzędzi połowowych są zbyt niejednorodne i lokalne, aby były skuteczne. Z tego względu wniosek w sprawie zmienionej dyrektywy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów ze statków przewiduje, że dalsze kroki na rzecz poprawy zbierania i przetwarzania narzędzi połowowych będą rozważane w ramach europejskiej strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych²⁶.

Drugi rozważany scenariusz polega na wprowadzeniu systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta w odniesieniu do narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne.

Trzeci rozważany scenariusz polega na wzmocnieniu wniosku związanego z systemem rozszerzonej odpowiedzialności producenta przez dodanie systemu zwrotu kaucji oraz celu w zakresie recyklingu, co zwiększyłoby jeszcze bardziej poziom zwrotu narzędzi. Ten scenariusz wiąże się jednak z większym kosztem wdrożenia, co potencjalnie podwyższa koszty sektora, a jednocześnie zwiększa obciążenie administracyjne. Ponadto w przypadku narzędzi połowowych, w przeciwieństwie do materiałów z tworzyw sztucznych używanych na lądzie, ryzyko utracenia kaucji jest stosunkowo wysokie, co potencjalnie zmniejsza jej działanie jako zachętę.

Wariant ten obejmował również wyznaczenie celu w zakresie recyklingu. Uznano trudności w określeniu takiego celu, obciążenie administracyjne oraz koszt jego monitorowania za nieproporcjonalne, zwłaszcza w kontekście, w którym samo ustanowienie systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta już najprawdopodobniej będzie stymulować dalszy rozwój aktualnego niewielkiego rynku recyklingu materiałów związanych z narzędziami połowowymi.

Czwarty scenariusz dodaje do systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta obowiązek sfinansowania obowiązkowego systemu odzyskiwania narzędzi połowowych. Uznano to rozwiązanie za nieproporcjonalne, powielające środki i niewykonalne. Nakładałoby ono na producentów narzędzi połowowych odpowiedzialność za pokrycie kosztów działań w zakresie odzyskiwania, które są oparte na dobrowolnym uczestnictwie

²⁶

Uzasadnienie zawarte w COM(2018) 33 final.

i które aktualnie uzyskują wsparcie z lokalnych, krajowych i unijnych instrumentów finansowych. Odzyskiwanie narzędzi stanowi już obowiązek ujęty w rozporządzeniu w sprawie kontroli w ramach wspólnej polityki rybołówstwa.

Zatem najbardziej efektywny scenariusz regulujący kwestię narzędzi połowowych i uzupełniający istniejące luki prawne to wprowadzenie systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta obejmującego producentów narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne. Uznaje się, że wariant ten przyczyni się najbardziej skutecznie do ograniczenia wpływu porzuconych, zgubionych i wyrzuconych narzędzi połowowych i narzędzi do akwakultury na powstawanie odpadów morskich. Wspomógłby on i ułatwił pełne wdrożenie innych instrumentów i przyczyniłby się do dalszego ograniczenia wprowadzanych odpadów pochodzących z narzędzi połowowych. Wariant ten stanowi rozwinięcie i uzupełnienie rozporządzenia w sprawie kontroli oraz proponowanej zmienionej dyrektywy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów ze statków dzięki dodaniu specjalnego mechanizmu ułatwiającego selektywne zbieranie i zwrot narzędzi połowowych do systemów zbierania oraz przetwarzania odpadów pochodzących z narzędzi połowowych, a zwłaszcza ich recykling. Wpłynie to w szczególności na złagodzenie obciążeń kosztowych dla małych portów lub podmiotów prowadzących działalność w sektorze rybołówstwa, które mogą być narażone na większe koszty ze względu na wzrost poziomu zbierania i przetwarzania odpadów pochodzących z narzędzi połowowych dostarczanych do portów.

Większość zainteresowanych podmiotów postrzega ten rodzaj pozytywnej zachęty do przywożenia odpadów na brzeg jako najbardziej skuteczną metodę ograniczenia ilości narzędzi połowowych utraconych w morzu.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Wyłączenie mikroprzedsiębiorstw z tej inicjatywy lub planowanie lżejszych systemów dla MŚP uznano za nieuzasadnione. Oczekuje się jednak, że środki przewidziane w tej inicjatywie zwiększą możliwości dla mikroprzedsiębiorstw i MŚP w Europie. Przedsiębiorstwa europejskie, które już przyjęły modele projektowania i modele działalności oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym, uzyskają większy rynek oraz lepsze możliwości handlowe, inwestycyjne i biznesowe. Większość spośród 50 000 przedsiębiorstw z sektora przetwórstwa tworzyw sztucznych w UE to MŚP. Skutki dla tych przedsiębiorstw zależą od tego, czy ich działalność opiera się na produktach jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz od ich zdolności przejścia na produkcję innych produktów z tworzyw sztucznych. Znaczna część produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, których dotyczą ograniczenia rynkowe, wytwarzana jest poza UE. Co więcej, MŚP takie jak osoby prowadzące handel detaliczny, mogą odczuć pozytywne skutki unikania konieczności zakupu produktów jednorazowego użytku zawierających sprzedawaną przez nich żywność czy napoje lub też dołączonych do tej żywności lub napojów. Ograniczone wydatki konsumentów przełożą się na ograniczoną sprzedaż detaliczną, ale równowaga zostanie przywrócona, ponieważ konsumenci wydadzą pieniądze na alternatywne produkty, wspierając innowacyjne rozwiązania. Opracowane zostaną nowe modele działalności gospodarczej, umożliwiające konsumentom dostęp do artykułów wielokrotnego użytku, co mogłoby ograniczyć koszty, szczególnie przy coraz większych możliwościach.

Aby zminimalizować koszty dla państw członkowskich i operatorów związane z przestrzeganiem przepisów, planowane rozwiązania w zakresie monitoringu i raportowania są proste i powinny w jak najszerszym zakresie czerpać korzyści z synergii z istniejącymi systemami sprawozdawczości, jak wyjaśniono w sekcji 5 poniżej.

- **Prawa podstawowe**

Wniosek nie ma skutków dla ochrony praw podstawowych.

4. WPLYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu na budżet Komisji.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Organizacja i metody zbierania danych, zgodnie z zasadą pomocniczości, powinny pozostać w kompetencji państw członkowskich.

Liczba artykułów znajdujących na plażach pozostaje wiarygodnym wskaźnikiem oceny ilości odpadów morskich obecnych na europejskim wybrzeżu oraz ewolucji najczęściej znajdujących produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Na przykład po wprowadzeniu w życie dyrektywy w sprawie plastikowych toreb w Irlandii zaobserwowano gwałtowny spadek liczby toreb plastikowych znajdujących na plażach. Państwa członkowskie powinny stosować metodykę opracowaną przez grupę techniczną ds. odpadów morskich w ramach dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, przedstawioną również w sprawozdaniach technicznych Wspólnego Centrum Badawczego. W kwietniu 2017 roku przyjęto zmienioną decyzję Komisji ustanawiającą kryteria i standardy metodologiczne. Wymaga ona, by wszelkie odpady na wybrzeżu były monitorowane, i daje możliwość dodatkowego monitorowania odpadów na powierzchni morza i na jego dnie; informacje dotyczące źródła i drogi wprowadzania odpadów powinny być zbierane, jeśli jest to wykonalne.

Wymagany będzie również monitoring środków mających na celu zmniejszenie zużycia produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Proponuje się, aby taki monitoring prowadzony był w oparciu o dane dotyczące odnośnych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wprowadzonych na rynek w ciągu roku. W przypadkach, gdy jest to konieczne, komitet ds. odpadów, powołany na mocy prawodawstwa unijnego dotyczącego odpadów, ustawi zharmonizowane przepisy dotyczące gromadzenia takich danych oraz formularz sprawozdawczy. Tam, gdzie jest to możliwe, należy korzystać z istniejących baz danych dotyczących produkcji i handlu w UE (PRODCOM²⁷ i COMEXT²⁸) zarządzanych przez Eurostat i regularnie aktualizowanych z wykorzystaniem informacji dostarczanych przez państwa członkowskie. Należy też korzystać z synergii w odniesieniu do istniejących mechanizmów sprawozdawczości.

We wniosku przewidziano ocenę oddziaływania przewidzianych środków z uwzględnieniem przyszłych zmian. W stosownych przypadkach oceną objęta będzie w szczególności potrzeba dokonania przeglądu wykazu produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz wprowadzonych środków takich jak cele w zakresie ograniczenia stosowania. Ponadto ocena dotyczyć będzie kwestii biodegradowalności.

W niniejszym wniosku nie podjęto bezpośrednio kwestii polityki produktowej ani wyboru materiałów zastępujących tworzywa sztuczne. Jednakże wycofując niektóre produkty z obrotu

²⁷ Badanie mające na celu zebranie i upowszechnianie statystyk dotyczących produkcji wyrobów przemysłowych (głównie gotowych), zarówno pod względem wartości, jak i jakości, przeprowadzane przynajmniej raz w roku w UE.

²⁸ Referencyjna baza danych Eurostatu dotycząca handlu zewnętrznego UE, w tym importu i eksportu.

i zmniejszając liczbę innych produktów w obrocie, wniosek przyczyni się pośrednio do stworzenia ważnych możliwości rozwoju innowacyjnych rozwiązań i zastąpienia produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, a także powstania nowych modeli działalności i systemów ponownego użycia. Ponadto w ramach europejskiej strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych prowadzone są obecnie prace mające na celu opracowanie zharmonizowanych przepisów dotyczących definiowania i etykietowania biodegradowalnych i nadających się do kompostowania tworzyw sztucznych z uwzględnieniem konkretnych zastosowań i kwestii dotyczących zaśmiecania, w szczególności w środowisku morskim. Biorąc pod uwagę te prace oraz, tam gdzie pozwoli na to postęp technologiczno-naukowy, do czasu przeprowadzenia oceny wniosku Komisja przeanalizuje możliwe zamienniki tworzyw sztucznych, aby określić, czy uzasadnione jest wyłączenie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych z ograniczeń w zakresie wprowadzania do obrotu proponowanych w niniejszej inicjatywie.

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

Biorąc pod uwagę ograniczoną liczbę środków przedstawionych w niniejszym wniosku, do transpozycji niniejszej dyrektywy nie są wymagane dokumenty wyjaśniające.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Poniżej przedstawiono najważniejsze przepisy niniejszej dyrektywy.

Art. 1 stanowi, że celem proponowanej dyrektywy jest zapobieganie wpływowi i ograniczenie wpływu niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne na środowisko i na zdrowie człowieka, oraz zachęcanie do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym dzięki przyjaznym środowisku innowacyjnym modelom działalności gospodarczej, produktom i materiałom, i przyczynienie się w ten sposób do efektywnego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

W **art. 2** zdefiniowano zakres dyrektywy i stanowi on, że ma ona zastosowanie do niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, określonych i zdefiniowanych w **załączniku** do wniosku, oraz do narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne.

W **art. 3** określono definicje produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, narzędzi połowowych oraz definicję producenta do celów ustanowienia środków zmniejszenia zużycia, wymagań dotyczących produktów oraz rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Art. 4 zobowiązuje państwa członkowskie do podjęcia środków niezbędnych do osiągnięcia znacznego zmniejszenia zużycia opakowań na żywność i kubków na napoje będących produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych.

Art. 5 ustanawia ograniczenia w zakresie wprowadzania do obrotu niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, dla których dostępne są w obrocie alternatywne rozwiązania.

W **art. 6** określono wymagania dotyczące projektowania produktów takich jak opakowania po napojach będących produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, aby zagwarantować, że ich pokrywki i wieczka, których znaczna część wykonana jest z tworzyw sztucznych pozostaną trwale zamocowane do opakowania podczas etapu ich używania, co ma zapobiec wydostaniu się tych odpadów do środowiska.

W **art. 7** ustanowiono wymogi dotyczące oznakowania niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, aby uniknąć ich niewłaściwej utylizacji, na przykład poprzez splukanie w toalecie, mającego na celu informowanie konsumentów o ewentualnych skutkach

związanych z niewłaściwą utylizacją odpadów pod kątem odpadów morskich oraz o najlepszych praktykach gospodarowania odpadami.

W **art. 8** ustanowiono systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta dotyczące narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne i niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Mimo że ogólne minimalne wymagania dotyczące systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowione w dyrektywie 2008/98/WE w sprawie odpadów mają zastosowanie do tych systemów, przepis ten określa również szczególne i dodatkowe wymagania dotyczące odpowiedzialności finansowej producentów, w szczególności związanej z kampaniami podnoszącymi świadomość, a w przypadku produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych także sprzątaniem odpadów.

W **art. 9** zobowiązano państwa członkowskie do osiągnięcia minimalnego celu selektywnej zbiórki dla jednorazowych butelek z tworzyw sztucznych na napoje.

W **art. 10** zobowiązano państwa członkowskie do podjęcia środków w celu podnoszenia świadomości skutków zaśmiecania i niewłaściwego unieszkodliwiania odpadów dla środowiska, w szczególności środowiska wodnego, a także sposobów ponownego użycia i gospodarowania odpadami.

W **art. 11** przewidziano, że państwa członkowskie muszą zapewnić koordynację i spójność środków przyjętych w celu wdrożenia niniejszej dyrektywy ze środkami przyjętymi w celu zapobiegania powstawaniu i ograniczenia występowania odpadów morskich zgodnie z instrumentami prawnymi dotyczącymi jakości wody i celów w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarowania nimi, zgodnie z dyrektywami 2000/59/WE, 2000/60/WE, 2008/56/WE i 2008/98/WE i prawem Unii dotyczącym portowych urządzeń odbiorczych.

W **art. 12**, który jest zgodny z art. 47 Karty praw podstawowych, wdrożono postanowienia konwencji z Aarhus dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Obywatele i organizacje pozarządowe powinni mieć możliwość weryfikacji prawnej decyzji podejmowanych przez państwa członkowskie na podstawie niniejszej dyrektywy.

W **art. 13** zobowiązano państwa członkowskie do przygotowania zbioru danych dotyczących produktów objętych celem związanym z ograniczeniem użycia, aby umożliwić monitorowanie realizacji tego celu, określonego w niniejszej dyrektywie. Zbiór danych powinien być utworzony zgodnie z dyrektywą 2007/2/WE²⁹. W tym celu przewiduje się wsparcie Europejskiej Agencji Środowiska, której rolą będzie również regularna ocena danych i przedstawianie Komisji przeglądu wdrażania dyrektywy na poziomie Unii, który będzie również wykorzystywany w przyszłych ocenach dyrektywy.

W **art. 15** określono ramy przyszłych ocen dyrektywy. Przeprowadzenie pierwszej oceny jest przewidziane 6 lat po upływie terminu transpozycji niniejszej dyrektywy.

²⁹

Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1–14).

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**w sprawie ograniczenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego³⁰,uwzględniając opinię Komitetu Regionów³¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wysoka funkcjonalność i względnie niskie koszty tworzyw sztucznych oznaczają, że materiały te są coraz powszechniejsze w życiu codziennym. Coraz większa skala ich wykorzystania do krótkotrwałych zastosowań, które nie są projektowane w sposób przewidujący ich ponowne użycie lub opłacalny recykling, oznacza, że modele ich produkcji i stosowania stają się coraz bardziej nieskuteczne i liniowe. Zatem w kontekście planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym³² Komisja stwierdziła w strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych³³, że jeśli chcemy osiągnąć rzeczywiście zamknięty obieg w całym cyklu życia tworzyw sztucznych, musimy uporać się z problemem, jakim jest generowanie coraz większych ilości odpadów z tworzyw sztucznych oraz ich uwalnianie do środowiska, w szczególności do środowiska morskiego.
- (2) Podejścia uwzględniające gospodarkę o obiegu zamkniętym, które nadają priorytetowe znaczenie produktom podlegającym ponownemu użyciu i systemom ponownego użycia, doprowadzą do ograniczenia ilości generowanych odpadów, a takie zapobieganie znajduje się na szczycie hierarchii postępowania z odpadami zapisanej

³⁰ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

³¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

³² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zamknięcie obiegu – plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym” (COM(2015) 0614 final).

³³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym” (COM(2018) 28 final).

w art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE³⁴. Podejścia takie są również zgodne z celem zrównoważonego rozwoju nr 12 Organizacji Narodów Zjednoczonych³⁵ dotyczącym zapewnienia zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji.

- (3) Odpady morskie mają charakter transgraniczny i są uznawane za problem globalny. Ograniczenie ilości odpadów morskich ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celu zrównoważonego rozwoju nr 14 Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczącego ochrony i zrównoważonego wykorzystywania oceanów, mórz i zasobów morskich³⁶. Unia musi odegrać swoją rolę w przeciwdziałaniu powstawaniu odpadów morskich i dążyć do tego, by wyznaczać standardy dla całego świata. W tym kontekście Unia współpracuje z partnerami na wielu forach międzynarodowych, takich jak G20, G7 i ONZ na rzecz propagowania wspólnych działań. Niniejsza inicjatywa stanowi element działań Unii w tym zakresie.
- (4) Zgodnie z umowami wielostronnymi³⁷ i unijnymi przepisami dotyczącymi odpadów³⁸ państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia należytego gospodarowania odpadami, aby zapobiegać powstawaniu i ograniczyć występowanie odpadów morskich pochodzących zarówno z morza, jak i lądu. Zgodnie z unijnymi przepisami dotyczącymi odpadów³⁹ państwa członkowskie są również zobowiązane do rozwiązania kwestii odpadów morskich w przypadku gdy utrudnia im to osiągnięcie dobrego stanu środowiska w swoich wodach morskich, także jako wkład w realizację celu zrównoważonego rozwoju nr 14 Organizacji Narodów Zjednoczonych.
- (5) Zgodnie z wyliczeniami ilości odpadów dokonanyymi na plażach tworzywa sztuczne stanowią 80–85 % odpadów morskich w UE, przy czym artykuły jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych odpowiadają za 50 %, a artykuły związane z połowami za 27 % odpadów morskich. Produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych obejmują gamę różnorodnych powszechnie stosowanych produktów szybko zbywalnych, które są wyrzucane po tym, jak zostały jednorazowo użyte zgodnie ze swoim przeznaczeniem, są rzadko poddawane recyklingowi i szybko stają się odpadami. Znaczna część narzędzi połowowych, które są wprowadzane do obrotu, nie jest zbierana w celu przetwarzania. Produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne stanowią zatem

³⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

³⁵ Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 25 września 2015 r.

³⁶ Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 25 września 2015 r.

³⁷ Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS), Konwencja o zapobieganiu zanieczyszczeniu mórz przez zatapianie odpadów i innych substancji z 1972 r. (konwencja londyńska) i protokół do niej z 1996 r. (protokół londyński), załącznik V do Międzynarodowej konwencji o zapobieganiu zanieczyszczaniu morza przez statki (MARPOL), Konwencja bazyilejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych.

³⁸ Dyrektywa 2008/98/WE i dyrektywa 2000/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 listopada 2000 r. w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów wytwarzanych przez statki i pozostałości ładunku (Dz.U. L 332 z 28.12.2000, s. 81).

³⁹ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, str. 1) i dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

szczególnie poważny problem w kontekście odpadów morskich, stwarzają znaczne zagrożenie dla ekosystemów morskich, różnorodności biologicznej i ewentualnie dla zdrowia człowieka oraz mają negatywny wpływ na takie działalności jak turystyka, rybołówstwo i żegluga.

- (6) Istniejące unijne przepisy⁴⁰ i instrumenty polityczne umożliwiają pewne reakcje regulacyjne mające na celu rozwiązanie kwestii odpadów morskich. W szczególności odpady z tworzyw sztucznych są przedmiotem ogólnych unijnych środków i celów w zakresie gospodarowania odpadami, takich jak cel w zakresie recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych⁴¹ i cel przyjęty niedawno w strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych⁴² dotyczący zapewnienia, aby do 2030 r. wszystkie opakowania z tworzyw sztucznych nadawały się do recyklingu. Wpływ tych przepisów na kwestię odpadów morskich nie jest jednak wystarczający oraz istnieją różnice w zakresie i poziomie ambicji poszczególnych środków krajowych mających na celu zapobieganie powstawaniu i ograniczenie występowania odpadów morskich. Ponadto niektóre z tych środków, w szczególności ograniczenia w zakresie wprowadzania do obrotu produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, mogą stworzyć bariery handlowe i zakłócić konkurencję w Unii.
- (7) Aby skoncentrować działania tam, gdzie są one najbardziej potrzebne, niniejsza dyrektywa powinna obejmować nie tylko najczęściej występujące produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które zgodnie z dokonanymi wyliczeniami stanowią około 86 % produktów jednorazowego użytku występujących na plażach w Unii.
- (8) Produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych mogą być produkowane z szerokiej gamy tworzyw sztucznych. Tworzywa sztuczne definiuje się zazwyczaj jako materiał składający się z polimeru, do którego mogły zostać dodane dodatki. Definicja ta obejmowałaby jednak niektóre polimery naturalne. Niezmodyfikowane polimery naturalne nie powinny być objęte tą definicją, ponieważ naturalnie występują w środowisku. W związku z powyższym definicję polimerów zawartą w art. 3 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁴³ należy dostosować i wprowadzić oddzielną definicję do celów niniejszej dyrektywy. Tworzywa sztuczne produkowane przy użyciu zmodyfikowanych polimerów naturalnych lub tworzywa sztuczne produkowane z kopalnych lub syntetycznych

⁴⁰ Dyrektywa 2008/98/WE, dyrektywa 2000/59/WE, dyrektywa 2000/60/WE, dyrektywa 2008/56/WE i rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr 1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006 (Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1).

⁴¹ Dyrektywa 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Dz.U. L 365 z 31.12.1994, s. 10).

⁴² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym” (COM(2018) 28 final).

⁴³ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/EWG i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1).

substancji wyjściowych pochodzenia biologicznego nie występują naturalnie, powinny zostać zatem objęte niniejszą dyrektywą. W związku z tym dostosowana definicja tworzyw sztucznych powinna obejmować oparte na polimerach artykuły gumowe i ulegające biodegradacji tworzywa sztuczne, zarówno pochodzące z biomasy, jak i mające ulec biodegradacji z upływem czasu. Niektóre materiały polimerowe nie mogą funkcjonować jako główny składnik strukturalny końcowych materiałów i produktów, takich jak polimerowe powłoki, farby, atramenty i kleje. Materiały te nie powinny być objęte niniejszą dyrektywą i nie powinny być zatem objęte tą definicją.

- (9) Aby jasno określić zakres niniejszej dyrektywy, należy zdefiniować pojęcie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Z zakresu definicji należy wyłączyć produkty z tworzyw sztucznych przeznaczone, zaprojektowane lub wprowadzone do obrotu tak, aby osiągnąć w ramach jednego cyklu życia wielokrotną rotację przez ich powtórne napełnienie lub ponowne użycie do tego samego celu, do którego były pierwotnie przeznaczone.
- (10) Rozwiązanie kwestii produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych powinno obejmować jeden środek lub większą ich liczbę, w zależności od różnych czynników, takich jak dostępność odpowiednich lub bardziej zrównoważonych alternatyw, możliwość zmiany modeli konsumpcji oraz stopień, w jakim produkty te są już objęte istniejącymi przepisami unijnymi.
- (11) W przypadku niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych odpowiednie i bardziej zrównoważone alternatywy nie są jeszcze łatwo dostępne i oczekuje się, że stosowanie większości takich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wzrośnie. Aby odwrócić tę tendencję i wspierać działania na rzecz bardziej zrównoważonych rozwiązań, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do podjęcia koniecznych środków, aby osiągnąć znaczne ograniczenie stosowania tych produktów, nie zagrażając higienie żywności lub bezpieczeństwu żywności, dobrym praktykom w zakresie higieny, dobrym praktykom w zakresie produkcji, informacjom dla konsumentów ani wymogom dotyczącym możliwości śledzenia określonym w unijnych przepisach dotyczących żywności⁴⁴.
- (12) W przypadku innych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych odpowiednie i bardziej zrównoważone alternatywy, które są również przystępne cenowo, są łatwo dostępne. Aby ograniczyć negatywny wpływ takich produktów na środowisko, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zakazania ich wprowadzania do obrotu w Unii. W ten sposób wspierane byłoby stosowanie tych łatwo dostępnych i bardziej zrównoważonych alternatyw oraz innowacyjnych rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonych modeli biznesowych, możliwości ponownego użycia oraz zastępowania materiałów.
- (13) Pokrywki i wieczka od opakowań na napoje, których znaczna część wykonana jest z tworzyw sztucznych, należą do artykułów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych najczęściej wyrzucanych na plażach w Unii. Z tego powodu wprowadzanie do obrotu opakowań na napoje, które są produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, powinno być dozwolone tylko wtedy, gdy spełniają one określone

⁴⁴

Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1–24), rozporządzenie (WE) nr 852/2004 w sprawie higieny środków spożywczych (Dz.U. L 139 z 30.4.2004, s. 1–54), rozporządzenie (WE) nr 1935/2004 w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz.U. L 338 z 13.11.2004, s. 4–17) oraz inne właściwe przepisy dotyczące bezpieczeństwa, higieny i znakowania żywności.

wymogi w zakresie koncepcji produktu umożliwiające znaczne ograniczenie uwalniania pokrywek i wieczek od opakowań na napoje do środowiska. W przypadku opakowań na napoje, które stanowią produkty i opakowania jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, wymóg ten stanowi uzupełnienie zasadniczych wymogów w zakresie składu oraz możliwości ponownego użycia i odzyskania, w tym możliwości recyklingu, opakowań określonych w załączniku II do dyrektywy 94/62/EWG. Aby ułatwić zapewnienie zgodności z wymogiem w zakresie koncepcji produktu, i zagwarantować sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego, konieczne jest opracowanie normy zharmonizowanej przyjętej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012⁴⁵, przy czym zgodność z normą powinna pozwalać domniemywać zgodność z tymi wymogami. Należy przewidzieć wystarczająco dużo czasu na opracowanie normy zharmonizowanej oraz umożliwienie producentom dostosowania ich łańcuchów produkcyjnych w odniesieniu do wdrażania wymogu w zakresie koncepcji produktu.

- (14) Niektóre produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych przedostają się do środowiska w wyniku nieodpowiedniego usuwania przez ścieki lub innego nieodpowiedniego uwalniania do środowiska. Z tego powodu produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które są często usuwane przez ścieki lub w inny nieodpowiedni sposób, powinny podlegać wymogom dotyczącym oznaczania. Oznaczanie powinno umożliwiać informowanie konsumentów o odpowiednich wariantach w zakresie unieszkodliwiania lub niewskazanych metodach unieszkodliwiania, lub o negatywnych skutkach zaśmiecania wynikającego z nieodpowiedniego unieszkodliwiania. Komisja powinna być uprawniona do ustanowienia zharmonizowanej formy oznaczania oraz w stosownych przypadkach powinna przetestować z udziałem reprezentatywnych grup konsumentów odbiór proponowanego oznaczania, aby upewnić się, że jest ono skuteczne i zrozumiałe.
- (15) W odniesieniu do produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, dla których nie istnieją łatwo dostępne odpowiednie i bardziej zrównoważone alternatywy, państwa członkowskie powinny, zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, wprowadzić również systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta, aby pokryć koszty gospodarowania odpadami i sprzątania odpadów oraz koszty środków służących upowszechnianiu wiedzy, których celem jest zapobieganie powstawaniu i ograniczenie występowania takich odpadów.
- (16) W przypadku odpadów morskich duża część tworzyw sztucznych pochodzących z porzuconych, zagubionych lub w inny sposób wyrzuconych narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne wskazuje na to, że istniejące wymogi prawne⁴⁶ nie pozwalają zapewnić wystarczających zachęt do zwracania takich narzędzi połowowych na ląd w celu zbierania i przetwarzania. System opłaty pośredniej przewidziany w przepisach unijnych dotyczących portowych urzędów do odbioru odpadów ze statków likwiduje zachętę dla statków do dokonywania zrzutów odpadów do morza oraz gwarantuje prawo odprowadzania odpadów. System ten należy jednak uzupełnić dalszymi zachętami finansowymi dla rybaków do dostarczania narzędzi

⁴⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniające dyrektywę Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylające decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz.U. L 316 z 14.11.2012, s. 12).

⁴⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009, dyrektywa 2000/59/WE i dyrektywa 2008/98/WE.

połowowych stanowiących odpady na ląd, aby uniknąć jakiegokolwiek potencjalnego wzrostu należnej opłaty pośredniej za odpady. Ponieważ plastikowe elementy narzędzi połowowych niosą ze sobą duży potencjał w zakresie recyklingu, państwa członkowskie powinny, zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, wprowadzić rozszerzoną odpowiedzialność producenta za narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne, aby ułatwić selektywne zbieranie narzędzi połowowych stanowiących odpady oraz umożliwić finansowanie należytego gospodarowania takimi odpadami, a w szczególności ich recyklingu.

- (17) Podczas gdy wszystkie odpady morskie zawierające tworzywa sztuczne stanowią zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia człowieka i trzeba się tym zająć, należy również uwzględnić kwestie proporcjonalności. Z tego powodu sami rybacy i rzemieślnicy wykonujący narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne nie powinni być objęci rozszerzoną odpowiedzialnością producenta.
- (18) Aby zapobiec zaśmiecaniu i innym nieodpowiednim formom unieszkodliwiania prowadzącym do powstawania odpadów morskich zawierających tworzywa sztuczne, należy właściwie informować konsumentów o najodpowiedniejszych wariantach w zakresie unieszkodliwiania odpadów lub niewskazanych metodach unieszkodliwiania, najlepszych praktykach w zakresie unieszkodliwiania odpadów i wpływie niewłaściwych praktyk w zakresie unieszkodliwiania na środowisko oraz o zawartości tworzyw sztucznych w niektórych produktach jednorazowego użytku i narzędziach połowowych z tworzyw sztucznych. W związku z powyższym państwa członkowskie powinny być zobowiązane do podjęcia środków służących upowszechnianiu wiedzy, aby zapewnić konsumentom dostępność takich informacji. Informacje te nie powinny zawierać żadnych treści promocyjnych zachęcających do stosowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Państwa członkowskie powinny być w stanie wybrać środki, które są najodpowiedniejsze w oparciu o charakter produktu lub jego wykorzystanie. Producenci produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne powinni pokrywać koszty środków służących upowszechnianiu wiedzy w ramach swojego obowiązku rozszerzonej odpowiedzialności producenta.
- (19) W dyrektywie 2008/98/WE określono ogólne minimalne wymogi w zakresie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Wymogi te powinny mieć zastosowanie do systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowionych na mocy niniejszej dyrektywy. Niniejsza dyrektywa przewiduje jednak dodatkowe wymogi w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta, na przykład wymóg, aby producenci niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych pokrywali koszty sprzątania odpadów.
- (20) Butelki do napojów, które stanowią produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, są jednymi z odpadów morskich najczęściej występujących na plażach w Unii. Wynika to z nieskutecznych systemów selektywnego zbierania i niewielkiego uczestnictwa konsumentów w tych systemach. Konieczne jest wspieranie skuteczniejszych systemów selektywnego zbierania, w związku z czym należy wyznaczyć minimalny cel w zakresie selektywnego zbierania butelek na napoje, które są produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Państwa członkowskie powinny być w stanie osiągnąć ten minimalny cel przez wyznaczanie celów w zakresie selektywnego zbierania butelek na napoje, które są produktami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych w ramach systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta lub przez ustanowienie systemów zwrotu kaucji lub z wykorzystaniem wszelkich innych środków, które uznają za stosowne. Będzie to

miało bezpośredni, pozytywny wpływ na poziom zbierania, jakość zbieranego materiału i jakość recyklatów, oferując szereg możliwości sektorowi recyklingu i rynkowi recyklatów.

- (21) Jak już Trybunał Sprawiedliwości wielokrotnie przypominał, sprzeczne z wiążącym charakterem, jaki trzeci akapit art. 288 Traktatu przyznaje dyrektywie, byłoby zasadnicze wyłączenie tego, że na ustanowiony przez nią obowiązek mogą powoływać się zainteresowane osoby. Spostrzeżenie to zachowuje swoją ważność w szczególności w stosunku do dyrektywy, której cele obejmują ochronę środowiska przed negatywnym wpływem odpadów morskich. W związku z tym zgodnie z Konwencją o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska członkowie zainteresowanej społeczności powinni mieć dostęp do wymiaru sprawiedliwości, aby mogli przyczynić się do ochrony prawa do życia w środowisku, które jest odpowiednie dla zdrowia i ogólnego dobra. Ponadto gdy duża liczba osób znajduje się w „sytuacji wystąpienia szkody zbiorowej” z powodu tych samych niezgodnych z prawem praktyk dotyczących łamania praw przyznanych na mocy niniejszej dyrektywy, osoby te powinny mieć możliwość skorzystania z mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń, jeżeli państwa członkowskie ustanowiły takie mechanizmy zgodnie z zaleceniem Komisji 2013/396/UE⁴⁷.
- (22) Zgodnie z ust. 22 porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa z dnia 13 kwietnia 2016 r.⁴⁸ Komisja powinna dokonać oceny niniejszej dyrektywy. Ocena ta powinna opierać się na zebranych doświadczeniach i danych zgromadzonych podczas wdrażania niniejszej dyrektywy oraz danych zgromadzonych zgodnie z dyrektywą 2008/56/WE lub dyrektywą 2008/98/WE. Ocena powinna stanowić podstawę dla oceny możliwych dalszych środków oraz oceny, czy w świetle monitorowania odpadów morskich w Unii załącznik wymieniający produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymaga przeglądu. Ocena powinna również służyć określeniu, czy postęp naukowo-techniczny, który miał miejsce w międzyczasie, w tym rozwój biodegradowalnych materiałów i opracowanie kryteriów lub normy w zakresie biodegradowalności tworzyw sztucznych w środowisku morskim, jak przewidziano w strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych, pozwala wyznaczyć normę w zakresie biodegradacji niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych w środowisku morskim. Byłaby to norma określająca sposób badania, czy w wyniku rozkładu fizycznego i biologicznego w środowisku morskim tworzywa sztuczne uległyby całkowitemu rozkładowi do dwutlenku węgla (CO₂), biomasy i wody w wystarczającym czasie, aby nie były one szkodliwe dla organizmów morskich i nie dochodziło do ich kumulacji w środowisku. W takim przypadku produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które spełniają taką normę, mogłyby być zwolnione z zakazu wprowadzania ich do obrotu. Podczas gdy strategia w dziedzinie tworzyw sztucznych już przewiduje działania w tym zakresie, uznano w niej również wyzwania związane

⁴⁷ Zalecenie Komisji z dnia 11 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych zasad dotyczących mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń o zaprzestanie bezprawnych praktyk oraz roszczeń odszkodowawczych w państwach członkowskich, dotyczących naruszeń praw przyznanych na mocy prawa Unii (Dz.U. L 201 z 26.7.2013, s. 60).

⁴⁸ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

z określeniem ram regulacyjnych dotyczących tworzyw sztucznych o właściwościach biodegradowalnych ze względu na różne warunki panujące w morzach.

- (23) Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy o sankcjach mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów niniejszej dyrektywy oraz zapewnić ich wdrożenie. Sankcje takie powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.
- (24) Aby zapewnić jednolite warunki wdrożenia niniejszej dyrektywy, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do metodyki obliczania rocznego poziomu stosowania produktów jednorazowego użytku, dla których wyznaczono cele w zakresie ograniczenia stosowania, specyfikacji oznaczenia, które należy dołączyć do niektórych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, oraz formy informacji, którą państwa członkowskie muszą zapewnić, a które powinny zostać zebrane przez Europejską Agencję Środowiska w związku z wdrożeniem niniejszej dyrektywy. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁴⁹.
- (25) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie zapobieganie wpływowi niektórych produktów z tworzyw sztucznych i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne na środowisko i ograniczenie tego wpływu oraz zachęcanie do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym wspieranie innowacyjnych modeli biznesowych, produktów i materiałów, przyczyniając się w ten sposób do skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

⁴⁹

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Cele

Celem niniejszej dyrektywy jest zapobieganie wpływowi niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, w szczególności środowisko wodne, i na zdrowie człowieka i ograniczanie tego wpływu oraz zachęcanie do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym dzięki innowacyjnym modelom biznesowym, produktom i materiałom, przyczyniając się w ten sposób do skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Artykuł 2

Zakres stosowania

Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w załączniku i do narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne.

Artykuł 3

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „tworzywo sztuczne” oznacza materiał składający się z polimeru w rozumieniu art. 3 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 1907/2006, do którego mogły zostać dodane dodatki lub inne substancje i który może funkcjonować jako główny składnik strukturalny końcowych produktów, z wyjątkiem polimerów naturalnych, które nie zostały chemicznie zmodyfikowane;
- 2) „produkt jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych” oznacza produkt, który jest w całości lub częściowo wykonany z tworzyw sztucznych i który nie jest przeznaczony, zaprojektowany lub wprowadzany do obrotu tak, aby osiągnąć w ramach jednego cyklu życia wielokrotną rotację przez zwrócenie go do producenta z zamiarem powtórnego napełnienia lub ponownego użycia do tego samego celu, do którego był pierwotnie przeznaczony;
- 3) „narzędzia połowowe” oznaczają dowolny sprzęt wykorzystywany w ramach rybołówstwa i akwakultury w celu zlokalizowania lub chwytania żywych zasobów morza lub pływający na powierzchni morza i stosowany do wabienia i chwytania takich żywych zasobów morza;
- 4) „narzędzia połowowe stanowiące odpady” oznaczają dowolne narzędzia połowowe objęte definicją odpadów zawartą w dyrektywie 2008/98/WE, w tym wszelkie oddzielne składniki, substancje lub materiały, które w momencie wyrzucenia takich narzędzi połowowych stanowiły ich część lub były do nich zamocowane;
- 5) „wprowadzenie do obrotu” oznacza pierwsze udostępnienie produktu na rynku Unii;
- 6) „udostępnianie na rynku” oznacza dostarczanie produktu do celów dystrybucji, konsumpcji lub używania na rynku Unii w ramach działalności handlowej, odpłatnie lub nieodpłatnie;
- 7) „norma zharmonizowana” oznacza normę zharmonizowaną zdefiniowaną w art. 2 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1025/2012;

- 8) „odpady” oznaczają odpady zdefiniowane w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2008/98/WE;
- 9) „system rozszerzonej odpowiedzialności producenta” oznacza system rozszerzonej odpowiedzialności producenta zdefiniowany w art. 3 ust. 21 dyrektywy 2008/98/EC;
- 10) „producent” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która, bez względu na wykorzystywaną technikę sprzedaży, w tym umowy zawierane na odległość w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r.⁵⁰, wprowadza do obrotu produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych i narzędzia połowowe zawierające tworzywa sztuczne, z wyjątkiem osób prowadzących działalność połowową zdefiniowaną w art. 4 ust. 28 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013⁵¹;
- 11) „zbieranie” oznacza zbieranie zdefiniowane w art. 3 ust. 10 dyrektywy 2008/98/WE;
- 12) „przetwarzanie” oznacza przetwarzanie zdefiniowane w art. 3 ust. 14 dyrektywy 2008/98/WE;
- 13) „opakowania” oznaczają opakowania zdefiniowane w art. 3 ust. 1 dyrektywy 94/62/WE;
- 14) „portowe urządzenia odbiorcze” oznaczają portowe urządzenia odbiorcze zdefiniowane w art. 2 lit. e) dyrektywy 2000/59/WE.

Artykuł 4

Ograniczenie stosowania

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki na rzecz znacznego ograniczenia stosowania na swoim terytorium produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części A załącznika do dnia ... [*six years after the end-date for transposition of this Directive*] r.

Środki te mogą obejmować krajowe cele w zakresie ograniczenia stosowania, środki zapewniające udostępnianie konsumentowi końcowemu alternatywnych produktów wielokrotnego użytku w punkcie sprzedaży, instrumenty ekonomiczne zapewniające na przykład, aby produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych nie były bezpłatnie wydawane konsumentowi końcowemu w punkcie sprzedaży. Środki te mogą się różnić w zależności od wpływu, jaki na środowisko mają produkty, o których mowa w akapicie pierwszym.
2. Komisja może przyjąć akt wykonawczy ustanawiający metodykę obliczania i weryfikacji znacznego ograniczenia stosowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, o których mowa w ust. 1. Taki akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 2.

⁵⁰ Dyrektywa 2011/83/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniająca dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 64–88).

⁵¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22).

Artykuł 5

Ograniczenia w zakresie wprowadzania do obrotu

Państwa członkowskie zakazują wprowadzania do obrotu produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części B załącznika.

Artykuł 6

Wymagania dotyczące produktów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienione w części C załącznika, których pokrywki i wieczka są w znacznym stopniu wykonane z tworzyw sztucznych, mogły być wprowadzane do obrotu tylko wtedy, gdy te pokrywki i wieczka pozostają trwale zamocowane do opakowania podczas etapu zamierzonego zastosowania produktu.
2. Do celów niniejszego artykułu metalowych pokrywek i wieczek z uszczelką z tworzyw sztucznych nie uznaje się za posiadające znaczną część wykonaną z tworzyw sztucznych.
3. Komisja zwraca się do europejskich organizacji normalizacyjnych o opracowanie norm zharmonizowanych dotyczących wymogu, o którym mowa w ust. 1.
4. Od daty publikacji w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* norm zharmonizowanych, o których mowa w ust. 3, domniemywa się, że opakowania na napoje, o których mowa w ust. 1, zgodne z tymi normami lub ich częściami są zgodne z wymogiem objętym tymi normami lub ich częściami określonym w ust. 1.

Artykuł 7

Wymogi dotyczące oznakowania

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy wprowadzany do obrotu produkt jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymieniony w części D załącznika był opatrzony widocznym, wyraźnie czytelnym i nieusuwalnym oznaczeniem zawierającym informacje dla konsumentów dotyczące co najmniej jednej z następujących kwestii:
 - a) odpowiednie warianty w zakresie unieszkodliwiania produktów stanowiących odpady lub niewskazane metody unieszkodliwiania takich produktów,
 - b) negatywne skutki zaśmiecania lub innych nieodpowiednich metod unieszkodliwiania produktów stanowiących odpady dla środowiska, lub
 - c) obecność tworzyw sztucznych w produkcie.
2. Komisja przyjmuje, do dnia ... [12 months before the end-date for transposition of this Directive], akt wykonawczy określający specyfikację oznaczania, o którym mowa w ust. 1. Taki akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 2.

Artykuł 8

Rozszerzona odpowiedzialność producenta

1. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta dla wszystkich wprowadzanych do obrotu w Unii

produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części E załącznika, zgodnie z przepisami dotyczącymi rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowionymi w dyrektywie 2008/98/WE.

2. W odniesieniu do systemów ustanowionych zgodnie z ust. 1 państwa członkowskie zapewniają, aby producenci produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części E załącznika pokrywali koszty zbierania odpadów obejmujących te produkty, a następnie ich transportu i przetwarzania, w tym koszty uprzątnięcia zaśmiecenia i koszty środków służących upowszechnianiu wiedzy, o których mowa w art. 10 w odniesieniu do tych produktów.

W odniesieniu do będących opakowaniami produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymogi określone w niniejszym ustępie stanowią uzupełnienie wymogów w zakresie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowionych w dyrektywy 94/62/EWG i dyrektywie 2008/98/WE.

3. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta dla wprowadzanych do obrotu w Unii narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne, zgodnie z przepisami dotyczącymi rozszerzonej odpowiedzialności producenta ustanowionymi w dyrektywie 2008/98/WE.

4. W odniesieniu do systemów ustanowionych zgodnie z ust. 3 państwa członkowskie zapewniają, aby producenci narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne pokrywali koszty zbierania zawierających tworzywa sztuczne narzędzi połowowych stanowiących odpady, które zostały dostarczone do odpowiednich portowych urzędów odbiorczych zgodnie z prawem Unii dotyczącym portowych urzędów odbiorczych lub do innych równoważnych systemów zbierania, które nie są objęte zakresem prawa Unii dotyczącym portowych urzędów odbiorczych, a następnie koszty ich transportu i przetwarzania. Producenci pokrywają również koszty środków służących upowszechnianiu wiedzy, o których mowa w art. 10, w odniesieniu do narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne.

Wymogi określone w niniejszym ustępie stanowią uzupełnienie wymogów mających zastosowanie do odpadów ze statków połowowych w prawie Unii dotyczącym portowych urzędów odbiorczych.

Artykuł 9

Selektywna zbiórka

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki zapewniające, aby do 2025 r. selektywne zbieranie odpadów takich jak produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienione w części F załącznika obejmowało wagowo 90 % takich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wprowadzonych do obrotu w danym roku. Aby osiągnąć ten cel, państwa członkowskie mogą między innymi:

- a) ustanowić systemy zwrotu kaucji lub
- b) ustanowić cele w zakresie selektywnego zbierania w odniesieniu do odpowiednich systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Artykuł 10

Środki służące upowszechnianiu wiedzy

Państwa członkowskie podejmują środki w celu informowania konsumentów produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części G załącznika i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne na temat następujących kwestii:

- a) dostępne systemy ponownego użycia i sposoby gospodarowania odpadami z tych produktów i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne oraz najlepsze praktyki w zakresie należytego gospodarowania odpadami prowadzonego zgodnie z art. 13 dyrektywy 2008/98/WE;
- b) wpływ zaśmiecania i innych nieodpowiednich metod unieszkodliwiania tych produktów i narzędzi połowowych zawierających tworzywa sztuczne na środowisko, w szczególności środowisko morskie.

Artykuł 11

Koordinacja środków

Każde państwo członkowskie zapewnia, aby środki podejmowane w celu transpozycji i wdrożenia niniejszej dyrektywy stanowiły integralną część programów środków ustanowionych zgodnie z art. 13 dyrektywy 2008/56/WE w przypadku państw członkowskich posiadających wody morskie, programów środków ustanowionych zgodnie z art. 11 dyrektywy 2000/60/WE, planów gospodarki odpadami i programów zapobiegania powstawaniu odpadów ustanowionych zgodnie z art. 28 i 29 dyrektywy 2008/98/WE oraz planów odbioru i zagospodarowania odpadów ustanowionych na mocy prawa unijnego w zakresie gospodarowania odpadami ze statków oraz by były z tymi programami i planami zgodne.

Środki podejmowane przez państwa członkowskie w celu transpozycji i wdrożenia przepisów art. 4 i 9 są zgodne z unijnym prawem żywnościowym, co ma na celu zapewnienie, by higiena żywności i bezpieczeństwo żywności nie były zagrożone.

Artykuł 12

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby fizyczne lub prawne lub ich stowarzyszenia, organizacje lub grupy, zgodnie z prawodawstwem krajowym lub praktyką krajową, miały dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem ustanowionym przez prawo, w ramach której mogą zakwestionować materialną lub proceduralną legalność decyzji, działań lub zaniechań związanych z wykonaniem art. 5, 6, 7 i 8, w przypadku gdy spełniony jest jeden z następujących warunków:
 - a) mają wystarczający interes;
 - b) powołują się na naruszenie prawa, w przypadku gdy administracyjne procedury prawne państwa członkowskiego wymagają tego jako warunku koniecznego.
2. Państwa członkowskie ustalają, na jakim etapie mogą być kwestionowane decyzje, działania lub zaniechania.
3. Państwa członkowskie określają, co stanowi wystarczający interes lub naruszenie prawa zgodnie z celem udzielenia zainteresowanej społeczności szerokiego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

W tym celu interes wszelkich organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony środowiska i spełniających wymagania przewidziane w prawie krajowym uważa się za wystarczający do celów ust. 1 lit. a) niniejszego artykułu.

Uznaje się również, że takie organizacje posiadają uprawnienia, które mogą być naruszone w rozumieniu ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu.

4. Ust. 1, 2 i 3 nie wykluczają możliwości wstępnej procedury odwoławczej przed organem administracyjnym oraz nie mają wpływu na wymóg wyczerpania administracyjnych procedur odwoławczych przed wszczęciem sądowych procedur odwoławczych, w przypadku gdy taki wymóg istnieje w prawie krajowym.
5. Wszelkie procedury odwoławcze, o których mowa w ust. 1 i 4, są bezstronne, oparte na zasadzie równości, terminowe i niedyskryminacyjne ze względu na koszty.
6. Państwa członkowskie zapewniają publiczne udostępnianie informacji dotyczących dostępu do administracyjnych i sądowych procedur odwoławczych.

Artykuł 13

Informacje o monitorowaniu procesu wdrażania

1. Nie naruszając przepisów dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵² i dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵³, państwa członkowskie, z pomocą Europejskiej Agencji Środowiska, tworzą zbiór danych zawierający:
 - a) dane dotyczące produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części A załącznika, które wprowadzono w danym roku do obrotu w Unii, aby wykazać ograniczenie stosowania zgodnie z art. 4 ust. 1;
 - b) informacje dotyczące środków podjętych przez państwa członkowskie na potrzeby art. 4 ust. 1.Dane, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a), są aktualizowane corocznie w terminie 12 miesięcy od końca roku odniesienia, dla którego zostały one zgromadzone. W miarę możliwości w celu przedstawienia tych zbiorów danych wykorzystuje się usługi danych przestrzennych określone w art. 3 ust. 4 dyrektywy 2007/2/WE.
2. Państwa członkowskie zapewniają Komisji i Europejskiej Agencji Środowiska dostęp do zbiorów danych utworzonych zgodnie z ust. 1.
3. Europejska Agencja Środowiska publikuje i aktualizuje ogólnounijny przegląd oparty na danych zbieranych regularnie przez państwa członkowskie. Ogólnounijny przegląd zawiera, w stosownych przypadkach, wskaźniki dotyczące produktów, rezultatów i oddziaływania niniejszej dyrektywy, ogólnounijne mapy przeglądowe i ogólne sprawozdania państw członkowskich.

⁵² Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz.U. L 41 z 14.2.2003, s. 26).

⁵³ Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1).

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające formę zbioru danych, informacji i danych, o których mowa w ust. 1. Powyższe akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 2.

Artykuł 14

Sankcje

Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy oraz podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wdrożenia. Przewidziane sankcje są skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o tych przepisach i środkach do dnia ... [2 years after entry into force of this Directive], a także powiadamiają ją o wszelkich późniejszych zmianach, które ich dotyczą.

Artykuł 15

Ocena i przegląd

1. Komisja dokonuje oceny niniejszej dyrektywy do dnia ... [six years after the end-date for transposition of this Directive]. Ocena ta oparta jest na informacjach dostępnych zgodnie z art. 13. Państwa członkowskie dostarczają Komisji wszelkich dodatkowych informacji potrzebnych do dokonania oceny i przygotowania sprawozdania, o którym mowa w ust. 2.
2. Komisja przedstawia sprawozdanie dotyczące najważniejszych wyników oceny dokonanej zgodnie z ust. 1 Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.
3. W sprawozdaniu wskazuje się również, czy:
 - a) załącznik wymieniający produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymaga przeglądu;
 - b) możliwe jest ustanowienie wiążących unijnych celów ilościowych, w szczególności w zakresie ograniczenia stosowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części A załącznika;
 - c) osiągnięto odpowiedni poziom postępu naukowo-technicznego oraz opracowano kryteria lub normy dotyczące biodegradowalności w środowisku morskim mające zastosowanie do produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych objętych zakresem niniejszej dyrektywy i ich zamienników jednorazowego użytku, aby w stosownych przypadkach określić, jakie produkty nie muszą już podlegać ograniczeniom dotyczącym wprowadzania do obrotu.

Artykuł 16

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet ustanowiony na mocy art. 39 dyrektywy 2008/98/WE. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 17

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia ... [2 years after entry into force of this Directive]. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Państwa członkowskie stosują przepisy niezbędne do wykonania art. 5 i art. 7 ust. 1 od dnia [2 years after entry into force of this Directive] i art. 6 ust. 1 od dnia [3 years after entry into force of this Directive].

Przyjęte przez państwa członkowskie przepisy, o których mowa w niniejszym ustępie, zawierają odesłanie do niniejszej dyrektywy lub odesłanie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odesłania określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 18

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 19

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*